दैनिक
राज्य लोकतंत्र
नवी दिशा... नवे विचार...

आरएनआय : MAHMAR/2021/85884 सोमवार, दि. ६ जुलै २०२६ वर्ष - १ अंक - २७९ पाने - ४

पुणे/पिंपरी-चिंचवड

आजचे पंचांग

दिनांक : ६ जुलै २०२६ वार : सोमवार माह (अमावस्यांत) : ज्येष्ठ माह (पूर्णिमांत) : आषाढ ऋतु : वर्षा आयन : दक्षिणायन पक्ष : कृष्ण पक्ष तिथी : षष्ठी तिथी (दुपारी ०१:४७ पर्यंत) त्यानंतर सप्तमी तिथी नक्षत्र : पूर्वाभाद्रपदा नक्षत्र (सायंकाळी ०४:०७ पर्यंत) त्यानंतर उत्तराभाद्रपदा नक्षत्र योग : सौभाग्य योग (दुपारी ०३:५० पर्यंत) त्यानंतर शोभन योग करण : वाणीजा करण (दुपारी ०१:४७ पर्यंत)

कार्ला-एकविरा देवी मार्गावर पुराचे पाणी

कार्ला (मावळ) : मुसळधार पावसामुळे कार्ला येथून एकविरा देवी मंदिराकडे जाणारा प्रमुख मार्ग पाण्याखाली गेला आहे. रस्त्यावरून वेगाने वाहणाऱ्या पाण्यामुळे या मार्गाला नदीचे स्वरूप आले असून वाहनांची ये-जा पूर्णपणे ठप्प झाली आहे. वेहेरगाव, दहिवली आणि पडवळवाडी परिसरातील नागरिक, विद्यार्थी, कर्मचारी तसेच रुग्णांना मोठ्या अडचणींचा सामना करावा लागत आहे.

आषाढी वारीत प्रथमच एअर ॲम्बुलन्सची घोषणा; प्रत्यक्ष आरोग्य यंत्रणा किती सज्ज, याकडे वारकऱ्यांचे लक्ष

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पंढरपूर : आषाढी वारीदरम्यान अत्यावश्यक रुग्णांसाठी प्रथमच एअर ॲम्बुलन्स उपलब्ध करून देण्याची घोषणा राज्याचे आरोग्यमंत्री प्रकाश आबिटकर यांनी केली आहे. यासोबतच सुसज्ज रुग्णवाहिका, बाईक ॲम्बुलन्स, तात्पुरती आरोग्य केंद्रे, प्रशिक्षित वैद्यकीय पथके आणि डिजिटल आरोग्य सेवा उपलब्ध करून देण्याचा दावा आरोग्य विभागाने केला आहे. मात्र, दरवर्षी लाखो वारकऱ्यांच्या उपस्थितीत आरोग्य व्यवस्थेवर मोठा ताण येत असल्याने या सुविधांची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी कितपत प्रभावी ठरते, याकडे लक्ष लागले आहे.

आषाढी यात्रेच्या पार्श्वभूमीवर पंढरपूर येथील केबीपी महाविद्यालयात झालेल्या आढावा बैठकीत आरोग्यमंत्री आबिटकर यांनी पालखी मार्ग आणि मुक्कामस्थळांवरील आरोग्य सुविधांचा आढावा घेतला. गंभीर रुग्णांना कमी वेळेत उच्चस्तरीय रुग्णालयात हलविण्यासाठी प्रथमच एअर ॲम्बुलन्सची व्यवस्था करण्यात आल्याचे त्यांनी सांगितले. तसेच गर्दीच्या ठिकाणी पोहोचण्यासाठी बाईक ॲम्बुलन्स, जीवनरक्षक उपकरणांनी सज्ज रुग्णवाहिका आणि आपत्कालीन वैद्यकीय पथके कार्यरत राहणार असल्याचेही त्यांनी स्पष्ट केले.

आरोग्य विभागाने 'भक्ती विठोबाची, सेवा आरोग्याची' आणि 'आरोग्यसंपन्न वारी' या उपक्रमांतर्गत वारकऱ्यांना आरोग्यविषयक मार्गदर्शन, प्राथमिक उपचार आणि आवश्यक सेवा देण्याचे नियोजन केल्याचा दावा केला आहे.

पालखी मार्गावरील आरोग्य केंद्रे, औषधसाठा, मनुष्यबळ आणि आपत्कालीन प्रतिसाद यंत्रणाही सज्ज असल्याची माहिती बैठकीत देण्यात आली. मात्र, यापूर्वीच्या वारींमध्ये उष्माघात, निर्जलीकरण, संसर्गजन्य आजार, गर्दीतील अपघात आणि विलंबाने मिळणाऱ्या वैद्यकीय मदतीसारख्या समस्यांकडे अनेकदा लक्ष वेधले गेले आहे. त्यामुळे यंदा जाहीर करण्यात आलेल्या नव्या सुविधा प्रत्यक्षात किती कार्यक्षम ठरतात, पुरेसे डॉक्टर व आरोग्य कर्मचारी उपलब्ध असतील का, तसेच एअर ॲम्बुलन्ससारखी सुविधा नेमक्या कोणत्या परिस्थितीत आणि किती वेळेत उपलब्ध होणार, याबाबत प्रशासनाकडून स्पष्ट कार्यपद्धती जाहीर होणे अपेक्षित असल्याचे आरोग्य क्षेत्रातील जाणकारांचे मत आहे. लाखो वारकऱ्यांच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने केवळ सुविधांची घोषणा नव्हे, तर त्यांची वेळेवर आणि प्रभावी अंमलबजावणी हीच खरी कसोटी ठरणार आहे. त्यामुळे यंदाची वारी आरोग्य व्यवस्थापनाच्या दृष्टीनेही प्रशासनासाठी मोठी परीक्षा मानली जात आहे. या बैठकीस आमदार समाधान आवताडे, आमदार राजू खरे, आरोग्य सेवा आयुक्त तथा राष्ट्रीय आरोग्य अभियानाचे संचालक संजय काटकर तसेच पुणे, सातारा आणि सोलापूर जिल्ह्यांतील वरिष्ठ अधिकारी उपस्थित होते.

शेतकरी कर्जमाफी योजनेला विलंबाचे संकेत; ५ जुलैची अंतिम मुदत चुकण्याची शक्यता, सरकारच्या तयारीवर प्रश्नचिन्ह

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : राज्यातील शेतकरी कर्जमाफी योजनेबाबत पुन्हा एकदा विलंबाचे संकेत मिळत असून ५ जुलै ही घोषित अंतिम मुदत पूर्ण होणार नसल्याचे स्पष्ट होत आहे. या घडामोडीमुळे शेतकऱ्यांमध्ये नाराजी आणि संभ्रमाचे वातावरण निर्माण झाले आहे.

मिळालेल्या माहितीनुसार, सरकारने शेतकऱ्यांच्या माहितीच्या पडताळणीसाठी आयकर विभागाकडे डेटा मागवला आहे. मात्र ही प्रक्रिया अपेक्षेपेक्षा अधिक वेळखाऊ ठरत असल्याने योजनेच्या अंमलबजावणीला अडथळे निर्माण झाले आहेत. यामुळे जाहीर केलेल्या मुदतीत प्रत्यक्ष लाभ शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचण्याबाबत शंका उपस्थित केली जात आहे.

शेतकरी कर्जमाफीसारख्या संवेदनशील आणि थेट लाखो कुटुंबांशी संबंधित योजनेत प्रशासनाकडून होणारा विलंब हा धोरणात्मक स्पष्टतेचा अभाव दर्शवत असल्याची टीका होत आहे. निवडणूकपूर्व किंवा राजकीय घोषणांमध्ये गती दाखवली जाते, मात्र अंमलबजावणीच्या टप्प्यावर वारंवार विलंब होत असल्याने सरकारच्या कार्यक्षमतेवर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे.

दरम्यान, कृषी मंत्र्यांनी या परिस्थितीबाबत महत्त्वाचे विधान केले असून प्रक्रिया सुरू असल्याचे आणि योग्य पडताळणीनंतरच लाभ वितरित केला जाईल असे स्पष्ट केले आहे. मात्र, ठोस वेळापत्रक न दिल्याने शेतकऱ्यांचा संभ्रम अधिकच वाढला आहे.

सारांश वृत्त

प्रशांत किशोर यांची पोटनिवडणुकीत थेट एन्ट्री; भाजप बालेकिल्ल्यात आव्हान, पण राजकीय कसोटी कठीण

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पटणा : जनसुराज पक्षाचे संस्थापक प्रशांत किशोर यांनी बिहारमधील बांकीपूर विधानसभा मतदारसंघातील पोटनिवडणूक स्वतः लढवणार असल्याची घोषणा करत भाजप आणि एनडीएला थेट आव्हान दिले आहे. ३० जुलै रोजी होणारी ही पोटनिवडणूक केवळ एका जागेपुरती मर्यादित न राहता राज्य सरकारच्या लोकप्रियतेची चाचणी ठरेल, असा त्यांचा दावा आहे.

बांकीपूर हा पारंपरिक भाजप बालेकिल्ला मानला जात असल्याने किशोर यांच्यासाठी ही निवडणूक राजकीयदृष्ट्या अत्यंत आव्हानात्मक ठरणार आहे. मागील विधानसभा निवडणुकीत त्यांच्या पक्षाला एकही जागा जिंकता आली नव्हती, त्यामुळे वैयक्तिक उमेदवारीद्वारे राजकीय पुनरागमन करण्याचा हा प्रयत्न मानला जात आहे.

मात्र, राजकीय विश्लेषकांच्या मते, केवळ निवडणूक लढवण्याची घोषणा ही लोकप्रियतेचा किंवा जनाधाराचा ठोस पुरावा ठरत नाही. स्थानिक संघटनशक्ती, पारंपरिक मतदार समीकरणे आणि सत्ताधारी पक्षाचा मजबूत प्रभाव या सर्व घटकांमुळे ही लढत एकतर्फी होण्याची शक्यता कायम आहे.

किशोर यांनी भाजप नेतृत्वावर टीका करत राज्यातील सत्ता रचनेवर प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले असले, तरी निवडणुकीत प्रत्यक्ष जनमत किती साथ देते, हे निकालानंतरच स्पष्ट होणार आहे. त्यामुळे ही पोटनिवडणूक त्यांच्या पक्षासाठी 'प्रतिष्ठेची लढाई' असली तरी त्यांच्यासमोरील राजकीय वास्तव अधिक कठीण असल्याचे दिसते.

संजय राऊत यांच्या '२० कोटी ऑफर' दाव्याने राजकीय वर्तुळात खळबळ; आमदार धीरज लिंगाडेंकडून स्पष्ट नकार

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

बुलढाणा : महाविकास आघाडीतील एका आमदाराला पक्षांतरासाठी २० कोटी रुपयांची ऑफर देण्यात आल्याचा आणि त्याला एकनाथ शिंदे गटाशी जोडण्याचा प्रयत्न सुरू असल्याचा खळबळजनक दावा ठाकरे गटाचे खासदार संजय राऊत यांनी केल्यानंतर राज्याच्या राजकीय वर्तुळात मोठी चर्चा सुरू झाली आहे. या वक्तव्यामुळे सत्ताधारी आणि विरोधकांमध्ये आरोप-प्रत्यारोपांची नवी फेरी सुरू झाली आहे.

राऊत यांनी काँग्रेसचे विधानपरिषदेतील पदवीधर मतदारसंघाचे आमदार धीरज लिंगाडे यांच्याबाबत अप्रत्यक्ष संदर्भ देत हा दावा केल्याचे समोर आले आहे. एका आमदाराला २० कोटी रुपयांची ऑफर देण्यात आली असून आगामी निवडणुकीत उमेदवारीचे आश्वासनही देण्यात आले आहे, असे वक्तव्य त्यांनी केले. या दाव्यानंतर राजकीय वातावरण तापले असून विविध स्तरांवर प्रतिक्रिया उमटत आहेत.

मात्र, या आरोपांवर आमदार धीरज लिंगाडे यांनी तातडीने प्रसारमाध्यमांसमोर येत स्पष्ट नकार दिला आहे. माझ्याबाबत केलेला दावा पूर्णपणे खोटा आहे. मला कोणत्याही प्रकारची राजकीय ऑफर मिळालेली नाही, असे त्यांनी ठामपणे सांगितले. अशा प्रकारचे विधान ऐकून आपणही आश्चर्यचकित झालो असल्याचे त्यांनी नमूद केले.

लिंगाडे यांनी पुढे सांगितले की, कोणत्याही पक्षाकडून त्यांना ना संपर्क झाला आहे, ना आर्थिक ऑफर देण्यात आली आहे. तसेच, त्यांच्या संदर्भात पसरवले जाणारे इतर दावेही चुकीचे असल्याचे त्यांनी स्पष्ट केले. या संपूर्ण प्रकरणामुळे विनाकारण संभ्रम निर्माण केला जात असल्याची भूमिका त्यांनी मांडली आहे.

दरम्यान, संजय राऊत यांच्या या वक्तव्यामुळे सत्ताधारी आणि विरोधकांमध्ये पुन्हा एकदा आरोप-प्रत्यारोप तीव्र झाले आहेत. अधिवेशन सुरू असताना अशा प्रकारचे गंभीर आरोप केल्याने राजकीय वातावरण अधिक तापले असून विधानसभेतील चर्चांवरही त्याचा परिणाम होण्याची शक्यता व्यक्त केली जात आहे. या प्रकरणात अद्याप कोणताही ठोस पुरावा समोर आलेला नसतानाही केलेल्या सार्वजनिक आरोपांमुळे राजकीय नैतिकतेवर प्रश्न उपस्थित होत आहेत. दुसरीकडे, सत्ताधारी आणि विरोधक दोन्ही बाजूंनी याचा वापर राजकीय आरोपबाजीसाठी केला जात असल्याची टीकाही होत आहे.

एकूणच, २० कोटी रुपयांच्या कथित ऑफरच्या दाव्याने राज्याच्या राजकारणात पुन्हा एकदा अस्थिरतेचे वातावरण निर्माण केले असून, सत्य काय आणि राजकीय आरोप काय, याबाबत स्पष्टता येणे अद्याप बाकी आहे.

पुण्यात राष्ट्रवादी (शरद पवार गट)ची बैठक

विलीनीकरणाच्या चर्चांना फेटाळत संघटन मजबुतीवर भर – मात्र अंतर्गत राजकीय संघर्षाचे सावट कायम

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : राष्ट्रवादी काँग्रेस (शरदचंद्र पवार) पक्षाचे प्रदेशाध्यक्ष शशिकांत शिंदे यांनी पुण्यात झालेल्या पदाधिकारी बैठकीत दोन्ही राष्ट्रवादी गटांच्या संभाव्य विलीनीकरणाच्या तसेच काँग्रेससोबतच्या एकत्रीकरणाच्या चर्चांना ठामपणे नकार दिला. या चर्चा निव्वळ अफवा असल्याचे सांगत त्यांनी पक्षातील कार्यकर्त्यांना संभ्रमात न पडता संघटनात्मक कामावर लक्ष केंद्रित करण्याचे आवाहन केले.

मात्र, या स्पष्ट नकारामागे पक्षातील अस्थिरता आणि भविष्यातील राजकीय समीकरणांबाबतची अनिश्चितता दडलेली असल्याचे राजकीय वर्तुळात मानले जात आहे. वारंवार समोर येणाऱ्या विलीनीकरणाच्या चर्चांनी पक्षाच्या अंतर्गत एकजुटीवर आणि धोरणात्मक स्पष्टतेवर प्रश्नचिन्ह निर्माण केले आहे.

बैठकीत शिंदे यांनी २०२९ च्या विधानसभा निवडणुकीच्या तयारीवर भर देत पक्ष संघटना गावपातळीपासून मजबूत करण्याचे निर्देश दिले. मात्र सध्या राज्यातील राजकीय परिस्थिती पाहता एवढ्या दूरच्या निवडणुकीचे उद्दिष्ट मांडणे म्हणजे प्रत्यक्षातील संघटनात्मक कमकुवतपणा झाकण्याचा प्रयत्न असल्याची टीका राजकीय निरीक्षकांकडून व्यक्त होत आहे. शिंदे यांनी पक्षाचा अंतिम निर्णय शरद पवार घेतील असे स्पष्ट करत नेतृत्वकेंद्रित भूमिका अधोरेखित केली. परंतु या विधानातून पक्षातील निर्णयप्रक्रियेतील केंद्रीकरण आणि इतर नेतृत्वस्तरावरील मर्यादित स्वायत्तता पुन्हा एकदा समोर आली आहे.

या बैठकीत अजित पवार गटावरही अप्रत्यक्ष टीका करण्यात आली. त्या गटात अंतर्गत वाद सुरू असल्याचे आणि तेथे सर्व काही स्थिर नसल्याचे संकेत देण्यात आले. तसेच २०२९ पर्यंत महायुतीतील तीनही पक्ष एकत्र राहतील का, याबाबतही शंका उपस्थित करण्यात आली. या वक्तव्यांमुळे राज्यातील सत्तासमीकरणांबाबतचा संभ्रम अधिकच वाढल्याचे चित्र आहे.

दरम्यान, शरद पवार आणि सुप्रिया सुळे यांच्या नेतृत्वाखाली पक्ष संघटना पुढे नेली जाणार असल्याचे सांगत आगामी काळात पक्ष अधिक आक्रमक करण्याची घोषणा करण्यात आली. १५ ऑगस्टपासून आमदार आणि खासदार राज्यव्यापी दौरे करणार असल्याचेही जाहीर करण्यात आले आहे.

मात्र या घोषणांमागे प्रत्यक्ष जमिनीवरील संघटनात्मक ताकद किती मजबूत आहे, हा प्रश्न कायम आहे. पक्षातील फुटीनंतर निर्माण झालेली ओळख, मतदारांमधील संभ्रम आणि स्थानिक पातळीवरील गटबाजी या पार्श्वभूमीवर संघटन मजबुतीची भाषा कितपत वास्तवाशी सुसंगत आहे, यावर राजकीय विश्लेषकांकडून शंका उपस्थित केली जात आहे.

एकुणच, विलीनीकरणाच्या चर्चांना फेटाळत पक्षाने आत्मविश्वास दाखवण्याचा प्रयत्न केला असला तरी, अंतर्गत संघर्ष, नेतृत्वकेंद्रित निर्णयप्रक्रिया आणि भविष्यातील अनिश्चित राजकीय समीकरणे यामुळे पक्षासमोरची आव्हाने अद्याप कायम असल्याचे स्पष्ट होते.

आषाढी वारीपूर्वीच इंद्रायणी नदी फेसाळली; 'नमामी इंद्रायणी' प्रकल्पाच्या खर्चावर गंभीर प्रश्न

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिंचवड : आषाढी वारी सुरू होण्यापूर्वीच इंद्रायणी नदीत मोठ्या प्रमाणात फेस आणि प्रदूषण दिसून येत असल्याने नागरिकांमध्ये आणि सामाजिक कार्यकर्त्यांमध्ये तीव्र नाराजी व्यक्त होत आहे. नदीच्या पाण्यावर मोठ्या प्रमाणात फेस जमा झाल्याचे दृश्य समोर आल्यानंतर नदी स्वच्छता आणि पुनरुज्जीवनासाठी राबवण्यात आलेल्या 'नमामी इंद्रायणी' प्रकल्पाच्या परिणामकारकतेवर गंभीर प्रश्न उपस्थित झाले आहेत.

नदी स्वच्छतेसाठी कोट्यवधी रुपयांचा खर्च करूनही परिस्थितीत कोणताही ठोस बदल दिसत नसल्याने प्रशासनाच्या कामकाजावर टीका होत आहे. आषाढी वारीसारख्या धार्मिक आणि मोठ्या प्रमाणात भाविक सहभागी होणाऱ्या काळापूर्वीच नदीची अशी अवस्था असल्याने ही बाब अधिकच गंभीर मानली जात आहे.

या पार्श्वभूमीवर पत्रकार निलेश पवार यांनी पिंपरी-चिंचवड महापालिकेचे मुख्य अभियंता संजय कुलकर्णी यांना थेट जाब विचारत प्रकल्पातील खर्च आणि कामाच्या दर्जाबाबत प्रश्न उपस्थित केले. कोट्यवधी रुपयांचा निधी नेमका कुठे खर्च झाला? असा थेट सवाल त्यांनी केला आहे.

नदीतील वाढलेले प्रदूषण आणि फेसाचे प्रमाण पाहता प्रत्यक्षात स्वच्छता आणि प्रक्रिया व्यवस्थेचा अपेक्षित परिणाम दिसून येत नसल्याचे स्पष्ट होत आहे. त्यामुळे 'नमामी इंद्रायणी'सारख्या मोठ्या प्रकल्पांची अंमलबजावणी केवळ कागदोपत्री मर्यादित राहते का, असा सवालही नागरिकांकडून उपस्थित केला जात आहे.

इंद्रायणी नदी ही वारकरी परंपरेत अत्यंत महत्त्वाची मानली जाते. आषाढी वारीदरम्यान लाखो भाविक या नदीकाठी येतात. अशा पार्श्वभूमीवर नदीतील प्रदूषण आणि अस्वच्छता ही केवळ पर्यावरणीय समस्या नसून धार्मिक आणि सार्वजनिक आरोग्याचा प्रश्न बनत असल्याचे तज्ज्ञांचे मत आहे.

दरम्यान, महापालिकेकडून या स्थितीची दखल घेतली जाईल का आणि प्रकल्पातील त्रुटींवर कोणती ठोस कारवाई होईल, याकडे सर्वांचे लक्ष लागले आहे. नागरिकांकडून नदी स्वच्छतेबाबत अधिक पारदर्शकता आणि जबाबदारीची मागणी जोर धरत आहे.

धानोरे जिल्हा परिषद शाळेची शिष्यवृत्ती परीक्षेत उल्लेखनीय कामगिरी; ६६ विद्यार्थी गुणवत्ता यादीत

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : पुणे जिल्ह्यातील राजगुरूनगर तालुक्यातील जिल्हा परिषद धानोरे शाळेने शिष्यवृत्ती परीक्षेत उल्लेखनीय यश मिळवले आहे. इयत्ता पाचवी आणि आठवी मिळून तब्बल ६६ विद्यार्थ्यांनी राज्य व जिल्हा गुणवत्ता यादीत स्थान मिळवले आहे.

इयत्ता आठवीतील ४७ विद्यार्थ्यांपैकी १३ जण राज्य गुणवत्ता यादीत, तर ३४ जण जिल्हा गुणवत्ता यादीत झळकले. या सर्व विद्यार्थ्यांना शिक्षिका अनिता परदेशी यांनी मार्गदर्शन केले. विशेष म्हणजे, आठवीच्या शिष्यवृत्ती परीक्षेसाठी त्यांनी पहिल्याच वर्षी हे उल्लेखनीय यश मिळवून दिले. इयत्ता पाचवीच्या शिष्यवृत्ती परीक्षेत १९ विद्यार्थ्यांनी गुणवत्ता यादीत स्थान मिळवले असून, त्यापैकी एका विद्यार्थ्याने राज्य गुणवत्ता यादीत आणि १८ विद्यार्थ्यांनी जिल्हा गुणवत्ता यादीत स्थान पटकावले. या विद्यार्थ्यांना अर्चना सुतार, स्मिता माटे आणि दिप्ती पऱ्हाड यांनी मार्गदर्शन केले.

दरम्यान, धानोरे शाळेतील विद्यार्थिनी आर्या पारेकर हिने इयत्ता आठवीच्या शिष्यवृत्ती परीक्षेत ३०० पैकी २९४ गुण मिळवत राज्यात प्रथम क्रमांक पटकावला. शाळेच्या या यशाबद्दल मुख्याध्यापक सत्यवान लोखंडे यांनी शिक्षक, विद्यार्थी आणि पालकांचे अभिनंदन केले.

राज्य महामार्गांवरील जनसुविधा केंद्रांचा प्रकल्प कागदावरून प्रत्यक्षात उतरतो का? प्रश्नचिन्ह कायम

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : राज्यातील सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या (पीडब्ल्यूडी) अखत्यारीतील राज्य महामार्ग आणि प्रमुख जिल्हा मार्गांवर आधुनिक जनसुविधा केंद्रे उभारण्याच्या हालचालींना गती देण्याचा शासनाचा दावा प्रत्यक्ष अंमलबजावणीच्या पातळीवर कितपत टिकतो, याबाबत गंभीर प्रश्न उपस्थित होत आहेत. विशेषतः महिला प्रवाशांसाठी स्वच्छ व सुरक्षित प्रसाधनगृहांची कमतरता हा मुद्दा अनेक वर्षांपासून चर्चेत असूनही त्यावर ठोस उपाययोजना उशिराने आणि अपूर्ण स्वरूपात होत असल्याचे चित्र आहे.

शासनाच्या नव्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार प्रत्येक विभागीय कार्यालयाने महामार्गांवरील योग्य ठिकाणांची निवड करून खासगी संस्था, स्वयंसेवी संस्था किंवा उद्योगांकडून प्रस्ताव मागवायचे आहेत. यामध्ये सर्वाधिक महसूल देणाऱ्या संस्थेला प्राधान्य देण्याची तरतूद आहे. मात्र, केवळ महसूल केंद्रित मॉडेलमुळे या सुविधांचा मूळ हेतू प्रवाशांना मूलभूत सुविधा उपलब्ध करून देणे दुय्यम ठरण्याची शक्यता तज्ज्ञांकडून व्यक्त केली जात आहे.

महामार्गांवरील प्रसाधनगृहांची कमतरता हा नवीन प्रश्न नाही. गेल्या अनेक वर्षांपासून प्रवासी, विशेषतः महिला आणि ज्येष्ठ नागरिक, स्वच्छतागृहांच्या अभावामुळे अडचणीत येत आहेत. काही ठिकाणी पेट्रोल पंप, हॉटेल्स किंवा ढाब्यांवर अवलंबून राहावे लागते, मात्र तेथे स्वच्छता, सुरक्षितता आणि देखभाल याबाबत सातत्याने तक्रारी नोंदवल्या जातात. अशा पार्श्वभूमीवर राज्य शासनाचा नवीन प्रकल्प हा गरजेचा असला तरी त्याच्या अंमलबजावणीतील ढिलाई पुन्हा एकदा चर्चेचा विषय ठरत आहे.

शासनाने निवेदनात प्रत्येक विभागाने प्रगतीचा मासिक अहवाल सादर करावा अशी अट घातली आहे. परंतु अशा प्रकारचे अहवाल मागील अनेक योजनांमध्येही बंधनकारक होते, तरी प्रत्यक्षात त्यांचा परिणाम कितपत झाला, हा मोठा प्रश्न आहे. अनेकदा हे अहवाल केवळ कागदोपत्री औपचारिकता म्हणून सादर केले जातात, आणि त्यावर कोणतीही कठोर कार्यवाही होत नाही, असा अनुभव प्रशासनातीलच काही घटक खासगीत मान्य करतात.

या प्रकल्पात खासगी सहभागावर भर देण्यात आला आहे. परंतु ग्रामीण आणि दुर्गम महामार्गांवर खासगी संस्था पुढे येत नसल्याचे शासनाच्याच अभ्यासातून स्पष्ट झाले आहे. अशा परिस्थितीत सर्वाधिक बोली लावणाऱ्या संस्थेला काम ही पद्धत किती परिणामकारक ठरेल, याबाबतही शंका व्यक्त होत आहे. सार्वजनिक सुविधांचा दर्जा ठरवताना नफा-केंद्रित दृष्टिकोन किती योग्य, हा प्रश्नही उपस्थित होतो.

शासनाने काही ठिकाणी बांधकामाचा आर्थिक भार उचलण्याची तयारी दर्शवली असली, तरी वीज, पाणी, देखभाल, सुरक्षा आणि संचालनाची जबाबदारी पूर्णतः खासगी संस्थांवर सोपवली जाणार आहे. या मॉडेलमध्ये जबाबदारीचे विभाजन स्पष्ट नसल्यास सुविधा उभारूनही त्यांची देखभाल ढासळण्याचा धोका अधिक आहे. यापूर्वी अनेक सार्वजनिक-खासगी भागीदारी प्रकल्पांमध्ये (झझझ) अशीच समस्या दिसून आली आहेसुविधा उभारल्या जातात, पण काही वर्षांतच त्या दुर्लक्षित अवस्थेत जातात.

महत्त्वाचा मुद्दा म्हणजे या प्रकल्पांच्या अंमलबजावणीवर काटेकोर देखरेख. केवळ मार्गदर्शक सूचना जारी करून किंवा प्रस्ताव मागवून समस्या सुटणार नाही, तर प्रत्यक्ष ठिकाणी नियमित तपासणी, स्वतंत्र ऑडिट आणि नागरिकांचा अभिप्राय यंत्रणा कार्यरत असणे आवश्यक आहे. सध्या अशा यंत्रणांचा अभाव हा सर्वच पायाभूत प्रकल्पांतील मोठा दोष मानला जातो.

महामार्गांवरील जनसुविधा केंद्रे ही केवळ सोयीची बाब नसून सार्वजनिक आरोग्य, सुरक्षितता आणि प्रवासी सन्मानाशी संबंधित अत्यंत मूलभूत गरज आहे. त्यामुळे या प्रकल्पाकडे इन्फ्रास्ट्रक्चर डेव्हलपमेंट म्हणून नव्हे, तर सार्वजनिक सेवासुविधेची जबाबदारी म्हणून पाहणे आवश्यक आहे.

सध्या जाहीर केलेल्या धोरणात गती, समन्वय आणि जबाबदारी यांचा समतोल किती साधला जातो, यावरच या प्रकल्पाचे यश अवलंबून आहे. अन्यथा हा उपक्रमही अनेक घोषणांसारखा कागदावरच राहण्याची भीती व्यक्त केली जात आहे.

संपादकीय

आरसा दाखवणारा नागरिक की संशयित विरोधक? लोकशाहीसमोरील खरा प्रश्न

भारतीय लोकशाहीची ताकद केवळ नियमित निवडणुकांमध्ये नाही, तर सत्तेला प्रश्न विचारण्याच्या नागरिकांच्या अधिकारात आहे. मतदान हा लोकशाहीचा पाया असला, तरी सरकारच्या निर्णयांवर टीका करणे, धोरणांची चिकित्सा करणे आणि सार्वजनिक उत्तरदायित्वाची मागणी करणे हीदेखील लोकशाहीची तितकीच महत्त्वाची मूल्ये आहेत. त्यामुळे आजचा मूलभूत प्रश्न असा आहे की, भारतात सरकारवर टीका करणाऱ्यांकडे संशयाने पाहिले जाते का, की हा केवळ राजकीय संघर्षाचा भाग आहे?

२०१४ आणि २०१९ च्या लोकसभा निवडणुकांमध्ये भारतीय जनता पक्षाला स्पष्ट बहुमत मिळाले. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखालील केंद्र सरकारने पायाभूत सुविधा, डिजिटल प्रशासन, कल्याणकारी योजना, परराष्ट्र धोरण आणि राष्ट्रीय सुरक्षेच्या क्षेत्रात अनेक महत्त्वाचे निर्णय घेतल्याचा दावा केला आहे. त्याचवेळी महाराष्ट्रातही महायुती सरकार विकास आणि प्रशासनातील कार्यक्षमतेवर भर देत असल्याचे सांगते.

मात्र, याच काळात विरोधी पक्ष, काही पत्रकार, नागरी हक्कांसाठी काम करणाऱ्या संस्था आणि विविध सामाजिक संघटनांनी एक गंभीर प्रश्न उपस्थित केला आहे. त्यांच्या मते, सरकारवर टीका करणाऱ्या व्यक्ती, संस्था किंवा राजकीय विरोधकांवर तपास यंत्रणांच्या कारवाया अधिक प्रमाणात होत असल्याचा आभास निर्माण झाला आहे. केंद्र सरकारने हे आरोप सातत्याने नाकारले असून, सर्व कारवाया कायद्याच्या चौकटीत आणि उपलब्ध पुराव्यांच्या आधारेच केल्या जात असल्याचे स्पष्ट केले आहे. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम १९(१)(अ) अंतर्गत प्रत्येक नागरिकाला अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याचा अधिकार आहे. मात्र, कलम १९(२) राष्ट्रीय सुरक्षा, सार्वजनिक सुव्यवस्था, न्यायालयाचा अवमान, मानहानी आणि इतर मर्यादित कारणांसाठी वाजवी निर्बंध घालण्याची परवानगी देते. त्यामुळे अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य हे निरंकुश नसून, त्याला घटनात्मक मर्यादा आहेत. खरा वाद हा या मर्यादांचा वापर कसा आणि कितपत केला जातो, यावर केंद्रित आहे. अंमलबजावणी संचालनालय (ईडी), केंद्रीय अन्वेषण विभाग (सीबीआय) आणि आयकर विभागाच्या कारवायांवर गेल्या काही वर्षांत मोठी राजकीय चर्चा झाली. विरोधी पक्षांचा आरोप आहे की या संस्थांचा वापर निवडक राजकीय विरोधकांवर अधिक केला जातो. दुसरीकडे सरकारचे म्हणणे आहे की भ्रष्टाचाराविरुद्ध कारवाई करताना कोणालाही विशेष सवलत दिली जाणार नाही आणि कायद्यापुढे सर्व समान आहेत. या विषयावर विविध न्यायालयांमध्येही अनेक प्रकरणांची सुनावणी सुरू आहे. त्यामुळे अंतिम निष्कर्ष न्यायालयीन प्रक्रियेनंतरच स्पष्ट होऊ शकतो.

अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या संदर्भात माध्यमांची भूमिकाही तितकीच महत्त्वाची आहे. काही पत्रकार आणि माध्यम संस्थांनी दबाव, खटले किंवा चौकशीबाबत चिंता व्यक्त केली आहे. जागतिक प्रेस फ्रीडम निर्देशांकात भारताच्या क्रमवारीवरूनही चर्चा झाली. मात्र, केंद्र सरकारने या निर्देशांकाच्या निकषांवर प्रश्नचिन्ह उपस्थित करत भारतात माध्यमांना व्यापक स्वातंत्र्य असल्याचा दावा केला आहे. त्यामुळे या विषयातही दोन परस्परविरोधी दृष्टीकोन स्पष्टपणे दिसतात. राजकीय संवादातील भाषाशैली हाही चिंतेचा विषय ठरतो. सत्ताधारी आणि विरोधी पक्ष दोघेही अनेकदा एकमेकांवर तीव्र शब्दांत टीका करतात. देशविरोधी, भ्रष्टाचार समर्थक, अर्बन नक्षल, अंधभक्त किंवा टुकडे-टुकडे गँग यांसारखी विशेषणे सार्वजनिक चर्चेत सहज वापरली जातात. अशा भाषेमुळे मतभेदांचा संवाद कमी होऊन व्यक्तींचे वर्गीकरण अधिक वाढते. लोकशाहीत विचारांवर टीका होणे स्वाभाविक आहे; परंतु व्यक्तींच्या हेतूंवर सरसकट शंका घेण्याची प्रवृत्ती दीर्घकालीन दृष्टीने लोकशाहीसाठी हितावह ठरत नाही. सोशल मीडियाने प्रत्येक नागरिकाला मत व्यक्त करण्याचे व्यासपीठ दिले आहे. पण त्याचबरोबर चुकीची माहिती, ट्रोलिंग, वैयक्तिक हल्ले आणि ध्रुवीकरण यांचाही वेग वाढला आहे. कोणत्याही राजकीय भूमिकेवर मतभेद व्यक्त केले की लगेच विरोधक किंवा समर्थक अशा चौकटीत व्यक्तीला बसवण्याची प्रवृत्ती वाढत आहे. त्यामुळे तथ्यांवर आधारित सार्वजनिक चर्चा मागे पडते आणि भावनिक ध्रुवीकरण पुढे येते. लोकशाहीमध्ये सरकारवर टीका करणे म्हणजे राष्ट्रविरोधी भूमिका घेणे नव्हे. त्याचप्रमाणे सरकारवर टीका करणारी प्रत्येक भूमिका योग्यच असते, असेही नाही. लोकशाहीचा गाभा म्हणजे पुराव्यावर आधारित वादविवाद, स्वतंत्र न्यायव्यवस्था, मुक्त माध्यमे आणि उत्तरदायी शासन. सरकारला प्रश्न विचारणे हा नागरिकांचा अधिकार आहे, तर त्या प्रश्नांना पारदर्शकपणे उत्तर देणे ही सत्तेची जबाबदारी आहे. आज भारतासमोरचा खरा प्रश्न कोणता पक्ष सत्तेत आहे हा नाही, तर लोकशाहीतील संवाद किती सशक्त आहे हा आहे. जर सत्ताधारी टीकेला वैचारिक प्रतिसाद देतील आणि विरोधकही तथ्याधारित भूमिका मांडतील, तर लोकशाही अधिक मजबूत होईल. परंतु टीकेला वैयक्तिक शत्रुत्व समजले गेले किंवा प्रत्येक सरकारी निर्णयाला केवळ राजकीय विरोधासाठी विरोध केला गेला, तर लोकशाहीतील विश्वासाचा पाया कमकुवत होऊ शकतो.

म्हणूनच लोकशाहीची खरी परीक्षा निवडणुकीच्या दिवशी होत नाही; ती दररोज होते. नागरिक निर्भयपणे प्रश्न विचारू शकतात का, माध्यमे स्वायत्तपणे काम करू शकतात का, न्यायसंस्था स्वतंत्रपणे निर्णय देऊ शकते का आणि सरकार टीकेला उत्तर देण्याची तयारी दाखवते कायावर लोकशाहीची गुणवत्ता ठरते. मजबूत सरकार महत्त्वाचे असतेच; परंतु त्याहून अधिक महत्त्वाची असते ती प्रश्न विचारणाऱ्या, सजग आणि संविधाननिष्ठ नागरिकांची संस्कृती. कारण लोकशाहीत आरसा दाखवणारा नागरिक हा शत्रू नसतो, तर शासन अधिक उत्तरदायी बनवणारा आवश्यक घटक असतो.

संविधान हा न्यायव्यवस्थेचा आत्मा – विधी शिक्षणातून न्यायनिष्ठ समाज घडवण्याचे आवाहन

एस. एस. पाटील विधी महाविद्यालय उद्घाटन उत्साहात

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

हवेली (पुणे) : संविधान हा केवळ कायद्यांचा दस्तऐवज नसून तो भारतीय न्यायव्यवस्थेचा आत्मा आहे, असे ठाम प्रतिपादन ॲड. गोरडे यांनी केले. एस. एस. पाटील विधी महाविद्यालयाच्या उद्घाटन सोहळ्यात ते प्रमुख वक्ते म्हणून बोलत होते. या कार्यक्रमात विधी शिक्षणाची सामाजिक गरज, न्यायव्यवस्थेतील मूल्याधिष्ठित भूमिका आणि विद्यार्थ्यांची जबाबदारी यावर सखोल चर्चा झाली. विधी शिक्षणातूनच न्यायनिष्ठ, जबाबदार आणि संविधाननिष्ठ समाज निर्माण होऊ शकतो, असेही त्यांनी स्पष्ट केले.

कार्यक्रमाला विद्यार्थ्यांची, प्राध्यापकांची तसेच स्थानिक मान्यवरांची मोठ्या संख्येने उपस्थिती होती. उद्घाटन सोहळा उत्साहपूर्ण वातावरणात पार पडला. विधी शिक्षण क्षेत्रातील नव्या संस्थेच्या प्रारंभामुळे परिसरात शैक्षणिक उत्साहाचे वातावरण निर्माण झाले आहे.

ॲड. गोरडे यांनी आपल्या भाषणात संविधानाच्या मूलभूत मूल्यांवर विशेष भर दिला. त्यांनी सांगितले की, भारतीय संविधानाने प्रत्येक नागरिकाला समानतेचा, न्यायाचा आणि स्वातंत्र्याचा अधिकार दिला आहे. मात्र हे अधिकार केवळ कागदावर न राहता प्रत्यक्ष समाजात रुजवण्यासाठी विधी शिक्षण महत्त्वाची भूमिका बजावते. कायद्याचे ज्ञान केवळ न्यायालयापुरते मर्यादित नसून ते समाजातील प्रत्येक घटकाच्या वर्तनात दिसले पाहिजे, असे त्यांनी नमूद केले.

या प्रसंगी संस्थेतील विद्यार्थ्यांना उद्देशून मार्गदर्शन करताना त्यांनी सांगितले की, वकिली व्यवसाय हा केवळ करिअरचा मार्ग नसून समाजातील अन्यायाविरुद्ध उभे राहण्याची जबाबदारी आहे. न्यायव्यवस्था मजबूत ठेवण्यासाठी सजग आणि प्रशिक्षित कायदेपंडितांची आवश्यकता आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांनी केवळ पाठ्यपुस्तकांवर अवलंबून न राहता प्रत्यक्ष न्यायप्रक्रियेचे निरीक्षण, संशोधन आणि प्रात्यक्षिक अनुभव घेणे गरजेचे आहे, असे त्यांनी स्पष्ट केले.

कार्यक्रमात संस्थेच्या उद्घाटनानिमित्त विविध मान्यवरांनीही आपली मते मांडली. विधी शिक्षणाची गुणवत्ता, बार कौन्सिलच्या मार्गदर्शक तत्त्वांचे पालन आणि विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासावर भर देण्यात आला. आधुनिक काळात कायद्याच्या क्षेत्रात होणारे बदल, डिजिटल न्यायप्रणालीचा वाढता प्रभाव आणि कायदेशीर जागरूकतेची गरज यावरही चर्चा झाली.

यावेळी उपस्थित वक्त्यांनी सांगितले की, ग्रामीण आणि अर्धशहरी भागात विधी शिक्षण संस्था वाढल्याने न्यायप्रणाली अधिक लोकाभिमुख होण्यास मदत होईल. सामान्य नागरिकांपर्यंत कायद्याचे ज्ञान पोहोचवणे आणि त्यांना त्यांच्या हक्कांची जाणीव करून देणे ही काळाची गरज आहे.

संविधानाच्या मूल्यांचा विचार करताना वक्त्यांनी समता, न्याय, बंधुता आणि स्वातंत्र्य या चार मूलभूत स्तंभांचा उल्लेख केला. हे स्तंभ मजबूत राहिले तरच लोकशाही व्यवस्था सुदृढ राहू शकते, असे मत व्यक्त करण्यात आले.

कार्यक्रमाच्या शेवटी विद्यार्थ्यांना प्रेरणादायी संदेश देण्यात आला की, त्यांनी केवळ पदवी मिळवण्यावर लक्ष केंद्रित न करता समाजपरिवर्तनाचे साधन बनावे. कायदा हा बदल घडवण्याचे प्रभावी साधन आहे आणि त्याचा उपयोग समाजहितासाठी झाला पाहिजे, असा संदेश देत कार्यक्रमाचा समारोप झाला. या उद्घाटन सोहळ्यामुळे परिसरात विधी शिक्षणाबाबत नवचैतन्य निर्माण झाले असून, नव्या पिढीला न्यायव्यवस्थेशी जोडण्याचा प्रयत्न अधिक बळकट होईल, अशी अपेक्षा व्यक्त करण्यात आली.

पिंपरी परिसरात बनावट ताडी विक्रीचा आरोप; आषाढी वारी मार्गावर आरोग्य धोक्यात असल्याची स्थानिकांची चिंता

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी (पुणे) : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर चौक परिसरात बनावट ताडीची अवैध विक्री मोठ्या प्रमाणात सुरू असल्याचा आरोप स्थानिक रहिवाशांनी केला आहे. हा प्रकार आषाढी वारीच्या प्रमुख मार्गांपैकी एका भागात घडत असल्याने वारकऱ्यांच्या सुरक्षिततेचा आणि सार्वजनिक आरोग्याचा गंभीर प्रश्न निर्माण झाल्याचे सांगितले जात आहे.

स्थानिक नागरिकांच्या म्हणण्यानुसार, परिसरात काही ठिकाणी अनधिकृतपणे ताडीची विक्री केली जात असून ती बनावट किंवा अप्रमाणित असल्याचा संशय व्यक्त केला जात आहे. या विक्रीमुळे मोठ्या संख्येने येणाऱ्या वारकऱ्यांना आणि स्थानिक नागरिकांना आरोग्याचा धोका निर्माण होऊ शकतो, अशी भीती व्यक्त केली जात आहे.

आषाढी वारीच्या पार्श्वभूमीवर राज्यभरातून लाखो वारकरी पंढरपूरकडे मार्गक्रमण करतात. या पार्श्वभूमीवर अशा प्रकारच्या बेकायदेशीर विक्रीवर नियंत्रण ठेवणे अत्यंत आवश्यक असल्याचे नागरिकांचे म्हणणे आहे. वारकरी मार्गावर होणाऱ्या अशा प्रकारांमुळे प्रशासनाच्या सुरक्षाव्यवस्थेवर प्रश्नचिन्ह उपस्थित होत आहे.

स्थानिकांनी यापूर्वी फुगेवाडी परिसरात विषारी अवैध दारूमुळे घडलेल्या गंभीर घटनेचा उल्लेख करत प्रशासनाला सावध राहण्याचे आवाहन केले आहे. अशा घटनांची पुनरावृत्ती होऊ नये यासाठी कठोर कारवाई करण्याची गरज असल्याचे मत नागरिकांनी व्यक्त केले आहे.

पोलीस आयुक्तांनी या प्रकरणाची तातडीने दखल घेऊन सखोल तपास करावा आणि संबंधितांवर कठोर कारवाई करावी, अशी मागणी जोर धरत आहे. अवैध दारू व बनावट मद्यपदार्थांच्या विक्रीवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी नियमित छापे आणि तपासणी मोहीम राबवण्याची गरजही नागरिकांकडून व्यक्त करण्यात येत आहे.

दरम्यान, प्रशासनाकडून या आरोपांची पडताळणी सुरू असून, आवश्यक ती कारवाई केली जाईल, असे संकेत देण्यात आले आहेत. नागरिकांच्या सुरक्षिततेला प्राधान्य देत बेकायदेशीर विक्री रोखणे ही तातडीची गरज असल्याचे स्पष्ट होत आहे.

पिंपळे सौदागर परिसरातील चौक 'सिग्नल फ्री' जंक्शनमध्ये रुपांतरीत

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिंचवड : पिंपरी-चिंचवड शहरातील पिंपळे सौदागर परिसरातील पी. के. चौक आणि कल्पतरू चौक यांना 'सिग्नल फ्री' जंक्शनमध्ये रूपांतरित करण्याचा महत्त्वाकांक्षी प्रकल्प प्रस्तावित करण्यात आला आहे. या संदर्भातील सादरीकरण नुकतेच आमदार शंकरशेठ जगताप आणि भाजप शहराध्यक्ष शत्रुघ्न काटे यांच्या उपस्थितीत संपन्न झाले.

या प्रकल्पाचा मुख्य उद्देश या दोन्ही वर्दळीच्या चौकांमध्ये निर्माण होणारी सातत्यपूर्ण वाहतूक कोंडी कमी करून वाहनचालकांना सिग्नलविना सुरळीत प्रवासाचा अनुभव उपलब्ध करून देणे हा आहे. पिंपळे सौदागर हा वेगाने विकसित होणारा परिसर असून, दैनंदिन वाहनसंख्येत मोठ्या प्रमाणात वाढ झाल्याने या ठिकाणी वाहतूक व्यवस्थेवर ताण निर्माण झाला आहे. या पार्श्वभूमीवर प्रस्तावित आराखड्यात चौकांचे आधुनिक नियोजन करून वाहतुकीचा प्रवाह अधिक गतिमान करण्यावर भर देण्यात आला आहे. यामध्ये पायाभूत सुविधांच्या सुधारणा तसेच दीर्घकालीन उपाययोजनांचा समावेश असल्याचे सांगण्यात आले. सादरीकरणादरम्यान उपस्थित मान्यवरांनी या प्रकल्पामुळे परिसरातील नागरिकांना मोठा दिलासा मिळेल आणि प्रवासाचा वेळ लक्षणीयरीत्या कमी होईल, असा विश्वास व्यक्त केला. पुढील टप्प्यात प्रकल्पाच्या तांत्रिक बाबी, अंतिम आराखडा आणि अंमलबजावणीचा कालावधी निश्चित केला जाणार असल्याची माहिती देण्यात आली.

थेरगाव परिसरात खड्ड्यांचे साम्राज्य; पाणी साचल्याने रस्ते धोकादायक : नागरिकांचा संताप

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिंचवड (पुणे) : थेरगाव परिसरात रस्त्यांची दयनीय अवस्था आणि खड्ड्यांचे वाढते साम्राज्य यामुळे नागरिकांचे दैनंदिन जीवन धोक्यात आले आहे. पावसामुळे रस्त्यांवर मोठ्या प्रमाणात पाणी साचत असून, त्यामुळे अपघातांचा धोका वाढला आहे. कवडे नगर, काळेवाडी फाटा येथील बीआरटी बस थांबा परिसर तसेच एमएम कॉलेजजवळील भागांमध्ये परिस्थिती अधिक गंभीर असल्याचे स्थानिकांनी सांगितले आहे.

कवडे नगर परिसरात रस्त्यावर मोठे खड्डे तयार झाले असून, त्यात पावसाचे पाणी साचल्याने वाहनचालकांना खड्ड्यांचा अंदाज येत नाही. दुचाकीस्वारांसाठी ही परिस्थिती विशेषतः धोकादायक ठरत आहे. अनेक वेळा अचानक वाहन घसरून अपघात घडल्याच्या घटनाही घडल्या असल्याचे नागरिकांचे म्हणणे आहे.

काळेवाडी फाटा येथील बीआरटी बस थांबा परिसरातही पाणी साचण्याची गंभीर समस्या निर्माण झाली आहे. बस थांब्यावर प्रवाशांना उभे राहणे कठीण झाले असून, पाणी आणि चिखलामुळे पादचारी आणि वाहनचालक दोघांनाही मोठा त्रास सहन करावा लागत आहे. सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्थेचा भाग असलेल्या या ठिकाणी अशी अवस्था असल्याने प्रशासनाच्या कामकाजावर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे.

एमएम कॉलेज परिसरात तर सांडपाणी व्यवस्थेची अवस्था अधिकच चिंताजनक असल्याचे चित्र आहे. येथील मॅनहोलची झाकणे खराब अवस्थेत असून काही ठिकाणी ती तुटलेली किंवा विस्कटलेली दिसून येतात. त्यामुळे पादचाऱ्यांच्या सुरक्षिततेला गंभीर धोका निर्माण झाला आहे. रात्रीच्या वेळी या मॅनहोलचा अंदाज न आल्यास मोठे अपघात होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. स्थानिक नागरिकांनी वारंवार तक्रारी करूनही ठोस उपाययोजना झालेल्या नाहीत, असा आरोप होत आहे. पावसाळ्यात दरवर्षी हीच परिस्थिती निर्माण होत असल्याने नागरिकांमध्ये संताप वाढत आहे. कर वसुली नियमित केली जाते, पण रस्त्यांच्या देखभालीकडे दुर्लक्ष केले जाते, अशी प्रतिक्रिया काही नागरिकांनी व्यक्त केली. वाहनचालक आणि रहिवाशांनी प्रशासनाकडे तातडीने दुरुस्तीची मागणी केली आहे. खड्डे बुजवणे, पाणी निचरा व्यवस्था सुधारणे आणि धोकादायक मॅनहोल झाकणे सुरक्षित करणे यासाठी त्वरित पावले उचलावीत, अशी मागणी जोर धरत आहे. दरम्यान, पावसाचे प्रमाण वाढल्यास परिस्थिती आणखी गंभीर होण्याची शक्यता वर्तवली जात आहे. त्यामुळे स्थानिक प्रशासनाने तातडीने दखल घेणे आवश्यक असल्याचे मत तज्ज्ञ आणि नागरिक दोघांकडून व्यक्त केले जात आहे. थेरगाव परिसरातील ही समस्या केवळ वाहतुकीपुरती मर्यादित नसून ती सार्वजनिक सुरक्षिततेचा गंभीर प्रश्न बनली आहे. त्यामुळे प्रशासनाने तातडीने दुरुस्ती आणि नियोजनबद्ध कामकाज सुरू करणे गरजेचे असल्याचे नागरिकांचे म्हणणे आहे.

पिंपरी-चिंचवड : साखळीचोरी, फसवणूक, मारहाणसह विविध गुन्हे; औद्योगिक दुर्घटनेप्रकरणी सात जणांविरुद्ध गुन्हा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिंचवड (पुणे) : पिंपरी-चिंचवड पोलीस आयुक्तालयाच्या हद्दीत शुक्रवारी (४ जुलै) विविध पोलीस ठाण्यांत साखळीचोरी, फसवणूक, मारहाण, अपघात, निष्काळजीपणा तसेच परोलवर सुटलेल्या कैद्याने वेळेत हजर न राहिल्याप्रकरणी गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत.

सांगवी परिसरात एका महिलेच्या गळ्यातील सुमारे १२ ग्रॅम वजनाचे, सुमारे १.८० लाख रुपये किमतीचे सोन्याचे मंगळसूत्र हिसकावून नेल्याप्रकरणी २२ वर्षीय संशयिताला पोलिसांनी अटक केली आहे. या घटनेत फिर्यादी महिला किरकोळ जखमी झाल्या असून सांगवी पोलीस पुढील तपास करत आहेत.

एमआयडीसी भोसरी पोलीस ठाण्यात दाखल झालेल्या दुसऱ्या प्रकरणात एका महिलेने ओळखीच्या व्यक्तीकडे मोबाईल आणि सिमकार्ड दिल्यानंतर ते परत न केल्याची तक्रार केली आहे. या प्रकरणी विश्वासघात आणि अपहाराचे गुन्हे दाखल करण्यात आले असून तपास सुरू आहे.

तळेगाव एमआयडीसी परिसरातील औद्योगिक दुर्घटनेप्रकरणी कंपनीतील जबाबदार अधिकारी आणि संबंधितांवर गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. अग्निसुरक्षा नियमांचे पालन न करणे, आवश्यक सुरक्षा साधनांचा अभाव आणि निष्काळजीपणामुळे झालेल्या दुर्घटनेत दोन कामगारांचा मृत्यू, तर तिघे जखमी झाल्याचा आरोप आहे. या प्रकरणी सात जणांविरुद्ध गुन्हा नोंदवून पुढील तपास सुरू करण्यात आला आहे.

काळेवाडी येथे पार्किंगच्या कारणावरून झालेल्या वादातून तिघांनी एका तरुणाला मारहाण केल्याची घटना घडली. या हल्ल्यात फिर्यादीच्या नाकाला दुखापत झाली असून संबंधितांवर विविध कलमांन्वये गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

हिंजवडी परिसरात भरधाव कारने दुचाकीला धडक देऊन चालकाने अपघातस्थळावरून पलायन केल्याची घटना घडली. पोलिसांनी वाहनचालकाविरुद्ध गुन्हा दाखल करून तपास सुरू केला आहे.

चाकण दक्षिण पोलीस ठाण्याच्या हद्दीत परोलवर सुटलेला कैदी नियोजित वेळेत कारागृहात हजर न राहिल्याने त्याच्याविरुद्ध गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. दिघी परिसरात बसचालकाशी झालेल्या वादानंतर तिघांनी एका तरुणासह त्याच्या भावाला मारहाण करून जीवे मारण्याची धमकी दिल्याची तक्रार दाखल झाली आहे. या प्रकरणाचा तपास सुरू आहे.

दरम्यान, तळेगाव दाभाडे परिसरात भरधाव टेम्पोच्या धडकेत दुचाकीस्वाराचा मृत्यू झाला, तर एक महिला गंभीर जखमी झाली. या प्रकरणी टेम्पोचालकाला अटक करण्यात आली असून निष्काळजीपणे वाहन चालविल्याप्रकरणी गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

स्टील व्यावसायिकाच्या गोदामावर गोळीबार; राजस्थानातून एकाला अटक

पुणे : उरुळी देवाची येथील स्टील व्यावसायिकाच्या गोदामावर कोट्यवधी रुपयांच्या खंडणीसाठी करण्यात आलेल्या गोळीबार प्रकरणी पुणे पोलिसांनी राजस्थानातून पवन कुमार याला अटक केली आहे. घटनेनंतर फरार झालेल्या आरोपीला राजस्थान-पंजाब सीमेवरील परिसरातून ताब्यात घेण्यात आले. त्याला ट्रान्झिट रिमांडवर पुण्यात आणण्यात येत असून, या गुन्ह्यातील इतर आरोपींचा शोध सुरू आहे. ही घटना २२ जून रोजी रात्री साडेनऊच्या सुमारास मांतरवाडी-कात्रज बायपास रोडवरील उरुळी देवाची परिसरात घडली होती. लॉरेन्स बिश्नोई टोळीच्या नावाने स्टील व्यावसायिकाकडे कोट्यवधी रुपयांची खंडणी मागण्यात आली होती. त्यानंतर गोदामाबाहेर गोळीबार करून दहशत निर्माण करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला. या प्रकरणी फुरसुंगी पोलिस ठाण्यात गुन्हा दाखल असून, तपास गुन्हे शाखेच्या खंडणीविरोधी पथकाकडे सोपवण्यात आला आहे.

पिंपरी-चिंचवडमध्ये नागरी समस्यांवर आंदोलने

निगडीतील अवैध धंदे व किवळेतील वीजपुरवठ्यावर नागरिकांचा संताप

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिंचवड (पुणे) : शहरातील वाढत्या नागरी समस्यांविरोधात विविध ठिकाणी नागरिकांच्या वतीने आणि लोकप्रतिनिधींच्या प्रतिनिधींकडून आंदोलने करण्यात आली. निगडी आणि किवळे परिसरात घडलेल्या दोन स्वतंत्र घटनांमुळे स्थानिक प्रशासन व सेवा यंत्रणांवर प्रश्नचिन्ह उपस्थित झाले आहे.

निगडी परिसरात कथित अवैध धंद्यांविरोधात आंदोलन करण्यात आले. भाजप नगरसेविका अर्चना कारंडे यांचे पती अक्षय कारंडे यांनी निगडी पोलीस ठाण्यासमोर हे आंदोलन केले. परिसरात अवैध व्यवसाय सुरू असल्याचा आरोप करत, पोलीस यंत्रणा याकडे दुर्लक्ष करत असल्याचा सवाल त्यांनी उपस्थित केला. या पार्श्वभूमीवर स्थानिक नागरिकांमध्येही असंतोषाचे वातावरण असून, अवैध धंद्यांवर तातडीने कारवाई करण्याची मागणी जोर धरत आहे.

दुसरीकडे, किवळे परिसरात वारंवार खंडित होणाऱ्या वीजपुरवठ्याविरोधात नागरिकांचा रोष दिसून आला. शिवसेनेच्या नगरसेविका ऐश्वर्या राजेंद्र तरस यांचे पती राजेंद्र तरस यांनी महावितरण कार्यालयासमोर आंदोलन करत वीजपुरवठ्याबाबत जाब विचारला.

नियमित वीजबिल भरूनही अखंडित वीज मिळत नसल्याने नागरिक त्रस्त झाले असल्याचे त्यांनी म्हटले.

किवळे परिसरात गेल्या काही दिवसांपासून वीजपुरवठा वारंवार खंडित होत असल्याने दैनंदिन जीवनावर परिणाम होत असल्याची तक्रार स्थानिकांकडून करण्यात येत आहे. यामुळे महावितरणच्या कार्यपद्धतीवरही प्रश्न उपस्थित झाले आहेत.

दोन्ही घटनांमुळे पिंपरी-चिंचवड परिसरातील नागरी सुविधांबाबत नाराजी वाढत असल्याचे चित्र आहे. अवैध धंद्यांवर नियंत्रण आणि अखंडित वीजपुरवठा या दोन प्रमुख मागण्यांकडे प्रशासनाने तातडीने लक्ष द्यावे, अशी अपेक्षा नागरिकांकडून व्यक्त केली जात आहे.

दैनिक राज्य लोकतंत्र हे पत्र मुद्रक, प्रकाशक मालक सीमा भिमराव मस्के यांनी जगमित्र प्रिंटर्स ॲण्ड सेल्स कॉर्पोरेशन सुमतीनगर, जालना रोड, बीड येथे छापून कार्यालय दैनिक राज्य लोकतंत्र, राजीव गांधी चौक, कॅनाल रोड, बीड, ता.जि. बीड, ४३११२२ (महाराष्ट्र) येथे प्रकाशित केले. **संपादक** - सीमा मस्के (मोकाशे) । **कार्यकारी संपादक** - सुभाष विलासराव चौरे या अंकात प्रकाशित झालेल्या मजकुरातील मतांशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. न्यायालयीन वाद बीड न्यायकक्षेत. EMAIL- RAJYALOKTANTRA@GMAIL.COM NO.L SB/BEED RNP-206/2024-26

सारांश वृत्त

रेल्वे गेट बंद अन् पर्यायी रस्ता चिखलात; विकेंडला पर्यटकांची झुंबड, मळवलीत वाहतूक ठप्प

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणावळा : मळवली येथील रेल्वे उड्डाणपुलाच्या कामासाठी रेल्वे गेट बंद करण्यात आल्याने परिसरातील वाहतूक व्यवस्थेवर मोठा परिणाम झाला आहे. गेट बंद झाल्यानंतर उपलब्ध करून देण्यात आलेला पर्यायी रस्ता पावसामुळे खराब झाल्याने शनिवारी मळवली परिसरात तासन्तास वाहतूक कोंडी झाली. स्थानिक नागरिक आणि तरुणांनी पुढाकार घेत वाहतूक सुरळीत करण्याचा प्रयत्न केला; मात्र वाहतूक पोलिस व संबंधित प्रशासन घटनास्थळी अनुपस्थित असल्याचा आरोप नागरिकांनी केला आहे.

मुसळधार पावसामुळे पर्यायी रस्त्यावर मोठ्या प्रमाणात चिखल, खड्डे आणि खचलेले भाग निर्माण झाले आहेत. अनेक ठिकाणी वाहनांना सावकाश मार्ग काढावा लागत असल्याने वाहतुकीचा वेग पूर्णपणे मंदावला. दुचाकीस्वारांसह चारचाकी वाहनचालकांनाही या रस्त्यावरून प्रवास करताना अडचणींचा सामना करावा लागला. पावसाळी पर्यटनाच्या पार्श्वभूमीवर मळवलीमार्गे लोहगड, विसापूर किल्ला, भाजे लेणी आणि आसपासच्या पर्यटनस्थळांकडे जाणाऱ्या पर्यटकांची संख्या वाढली आहे. विकेंडमुळे वाहनांची गर्दी आणखी वाढल्याने सकाळपासून दुपारपर्यंत वाहतुकीची रांग लागली होती. स्थानिकांच्या म्हणण्यानुसार, संभाव्य गर्दीची माहिती असूनही वाहतूक नियंत्रणासाठी पुरेसे नियोजन करण्यात आले नाही.

वाहतूक कोंडी वाढल्यानंतर काही स्थानिक तरुण व नागरिक रस्त्यावर उतरले. त्यांनी वाहनांना पर्यायी मार्ग दाखवणे, अरुंद रस्त्यावरून वाहने पुढे सरकवणे आणि दोन्ही बाजूंची वाहतूक नियंत्रित करणे अशी कामे केली. प्रशासनाच्या अनुपस्थितीत नागरिकांनाच वाहतूक नियमनाची जबाबदारी घ्यावी लागल्याने स्थानिकांमध्ये नाराजी आहे.

दर शनिवार-रविवारी मळवली परिसरात पर्यटकांची मोठी गर्दी होते. त्यामुळे उड्डाणपुलाचे काम पूर्ण होईपर्यंत सुरक्षित व मजबूत पर्यायी रस्ता, पुरेसे वाहतूक पोलिस, दिशादर्शक फलक आणि विकेंडसाठी स्वतंत्र वाहतूक आराखडा तयार करण्याची मागणी स्थानिकांनी केली आहे. खराब रस्त्याची तातडीने दुरुस्ती करून नागरिक आणि पर्यटकांना दिलासा द्यावा, अशी मागणीही करण्यात आली आहे.

मंचर-आंबेगाव परिसरात दुध भेसळीचे गंभीर प्रकरण; आरोपी फरार, तपास सुरू : नागरिकांमध्ये आरोग्याबाबत चिंता

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर (पुणे) : आंबेगाव तालुक्यातील मंचर परिसरात दुधात भेसळ केल्याचे गंभीर प्रकरण उघडकीस आले असून, या प्रकरणात गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. मात्र संबंधित संशयित अद्याप फरार असून पोलिसांकडून त्याचा शोध सुरू आहे. दैनंदिन जीवनातील अत्यावश्यक घटक असलेल्या दुधात भेसळ झाल्याने नागरिकांमध्ये तीव्र संताप आणि आरोग्याबाबत गंभीर चिंता व्यक्त केली जात आहे.

प्राथमिक माहितीनुसार, संशयितांनी दुधात अनधिकृत मिश्रण करून ते बाजारात वितरित केल्याचा संशय आहे. या प्रकारामुळे केवळ आर्थिक फसवणूकच नव्हे तर नागरिकांच्या आरोग्याशी थेट खेळ केल्याचे चित्र समोर आले आहे. अन्नसुरक्षा विभाग आणि स्थानिक पोलिस यंत्रणा संयुक्तपणे या प्रकरणाचा तपास करत आहेत.

दूध हे प्रत्येक घरातील मुख्य अन्नघटक असल्याने त्यातील भेसळ हा अत्यंत संवेदनशील आणि धोकादायक मुद्दा मानला जातो. विशेषतः लहान मुले, वृद्ध आणि रुग्णांसाठी असे भेसळयुक्त दूध गंभीर आरोग्य समस्या निर्माण

करू शकते. त्यामुळे या प्रकरणाने संपूर्ण परिसरात अस्वस्थता निर्माण केली आहे.

पोलिसांनी या प्रकरणात गुन्हा दाखल करून तपासाची गती वाढवली असून, आरोपींच्या नेटवर्कचा शोध घेण्याचे काम सुरू आहे. या भेसळीमागे केवळ एक व्यक्ती नसून मोठे रॅकेट कार्यरत असल्याचा संशय व्यक्त केला जात आहे. त्यामुळे तपास यंत्रणांसमोर या साखळीचा माग काढण्याचे मोठे आव्हान उभे आहे.

अधिकाऱ्यांच्या माहितीनुसार, भेसळीचे प्रमाण आणि त्याचे वितरण क्षेत्र याचा सखोल तपास केला जात आहे. संशयित कुठून दूध गोळा करीत होते, त्यात कोणते पदार्थ मिसळले जात होते आणि ते पुढे कोणत्या मार्गाने बाजारात पोहोचवले जात होते, याची साखळी उलगडण्याचा प्रयत्न सुरू आहे.

दरम्यान, स्थानिक नागरिकांनी या घटनेवर तीव्र प्रतिक्रिया व्यक्त करत आरोपींवर कठोर कारवाई करण्याची मागणी केली आहे. अशा प्रकारांमुळे जनतेच्या आरोग्याशी थेट खेळ होतो. दोषींना कडक शिक्षा झाली पाहिजे, अशी भावना नागरिकांनी व्यक्त केली आहे.

अन्नसुरक्षा विभागानेही नमुने तपासणीसाठी प्रयोगशाळेत पाठवले असून अहवाल आल्यानंतर पुढील कायदेशीर कारवाई केली जाणार आहे. तपास पूर्ण होईपर्यंत नागरिकांनी दूध खरेदी करताना अधिक सतर्क राहावे, असे आवाहनही करण्यात आले आहे.

या घटनेमुळे अन्नसुरक्षेच्या यंत्रणांवर पुन्हा एकदा प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले असून, अशा प्रकारांवर कठोर नियंत्रण ठेवण्याची मागणी जोर धरत आहे.

आंबेगाव तालुक्याच्या पूर्व भागात तिसऱ्या दिवशीही पावसाची रिमझिम सुरू

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : आंबेगाव तालुक्याच्या पूर्व भागातील दुष्काळग्रस्त लोणी, धामणी, मांदळेवाडी, वडगावपीर, पहाडदरा आणि शिरदाळे परिसरात तिसऱ्या दिवशीही रिमझिम पावसाने हजेरी लावल्याने शेतकऱ्यांमध्ये आनंदाचे वातावरण निर्माण झाले आहे.

जून महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात झालेल्या पावसाच्या ओलीवर या भागातील शेतकऱ्यांनी पेरणी केली होती. मात्र, त्यानंतर पावसाने दडी मारल्याने पेरणी वाया जाण्याची भीती निर्माण झाली होती. त्यामुळे शेतकरी चिंतेत होता. जुलै महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात सलग तीन दिवस रिमझिम पाऊस झाल्याने पिकांना दिलासा मिळाला असून पेरणी वाया जाणार नाही, असा विश्वास शेतकऱ्यांना वाटू लागला आहे. तथापि, गेल्या तीन दिवसांपासून पाऊस सुरू असला तरी तो केवळ भिज पाऊस असल्याने शेतीसाठी अजूनही जोरदार आणि दमदार पावसाची आवश्यकता असल्याचे शेतकऱ्यांनी सांगितले. सलग तीन दिवस पाऊस पडूनही ओढे-नाल्यांना अद्याप पूर आलेला नाही. तसेच विहिरी आणि विंधन विहिरींच्या पाणीपातळीतही लक्षणीय वाढ झालेली नसल्याने परिसराला आणखी चांगल्या पावसाची गरज असल्याचे लोणी येथील शेतकरी दत्ता लंके आणि बाळासाहेब आढाव यांनी सांगितले.

आयुक्त तुकाराम मुंढे यांच्या कारवाईची ग्रामीण भागात धास्ती; अन्नसुरक्षा परवान्यांसाठी वाढली धावपळ

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : अन्न व औषध प्रशासन विभागाचे आयुक्त तुकाराम मुंढे यांनी पदभार स्वीकारल्यानंतर राज्यभर सुरू झालेल्या धडक कारवाईचा परिणाम ग्रामीण भागातही दिसून येत आहे. कारवाईच्या धास्तीमुळे अनेक दुकानदारांनी अन्नसुरक्षा नियमांचे पालन करण्यास सुरुवात केली असून, काही ठिकाणी अन्नसुरक्षा परवाने मिळविण्यासाठीही गर्दी होत असल्याचे चित्र आहे.

ग्रामीण भागातील अनेक किराणा दुकानांमध्ये पनीरसह काही खाद्यपदार्थांची विक्री कमी झाल्याचे दिसून येत आहे. तसेच गुटखा, मावा, सुगंधी तंबाखू यांसारख्या प्रतिबंधित पदार्थांच्या विक्रीवरही काही प्रमाणात आळा बसल्याची चर्चा आहे. खाद्यतेलांच्या विक्रीतही दर्जेदार उत्पादनांना प्राधान्य दिले जात असल्याचे व्यापारी आणि ग्राहकांकडून सांगितले जात आहे.

दूध, दही, पनीर,

मिठाईसह विविध दुग्धजन्य पदार्थांमध्ये भेसळीच्या तक्रारींमुळे नागरिकांच्या आरोग्याचा प्रश्न गंभीर बनला होता. या पार्श्वभूमीवर अन्न व औषध प्रशासनाच्या धडक कारवाईचे ग्रामीण भागातील नागरिक आणि शेतकऱ्यांकडून स्वागत करण्यात येत आहे.

अन्न व औषध प्रशासनाचे पथक परिसरात आल्याची माहिती मिळताच काही ठिकाणी दुकानदार दुकाने बंद करून कारवाई टाळण्याचा प्रयत्न करत असल्याची चर्चा आहे. अशा प्रकारच्या प्रभावी कारवाया इतर विभागांमध्येही होण्याची गरज असल्याची भावना नागरिक व्यक्त करत आहेत.

मात्र, तालुका स्तरावरील अन्नसुरक्षा व भेसळ प्रतिबंधक यंत्रणेनेही नियमित आणि प्रभावी तपासणी मोहीम राबविणे आवश्यक असल्याचे मत नागरिक व्यक्त करत आहेत.

तसेच, काही ठिकाणी अद्यापही चोरट्या पद्धतीने प्रतिबंधित किंवा संशयास्पद मालाची विक्री होत असल्याची चर्चा असून, त्यावरही कठोर कारवाई करण्याची मागणी होत आहे.

महाळुंगे पडवळच्या विद्यार्थ्याची संशोधन क्षेत्रात उल्लेखनीय झेप

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर : आंबेगाव तालुक्यातील महाळुंगे पडवळ येथील हुतात्मा बाबू गेनू विद्यालयाचा विद्यार्थी संस्कार राजेश घायाळ (वय १८) याने संशोधन क्षेत्रात उल्लेखनीय कामगिरी करून बंगळूरू येथील एका संशोधन संस्थेचे लक्ष वेधून घेतले आहे. तो प्रगत अभियांत्रिकी संकल्पनांवर संशोधन करत असून, त्याच्या कार्याची दखल घेऊन संस्थेने पुढील संशोधनासाठी अत्याधुनिक प्रयोगशाळा, उपकरणे, निवास व इतर आवश्यक सुविधा उपलब्ध करून दिल्या आहेत.

गेल्या दोन वर्षांपासून संस्कार सातत्याने संशोधनात कार्यरत असून, त्याने १५८ हून अधिक संगणकीय सिम्युलेशन्स पूर्ण केली आहेत. विविध तांत्रिक संकल्पनांवर प्रयोग आणि संगणकीय विश्लेषण करताना त्याने स्वतः डिझाइन, मॉडेलिंग आणि सिम्युलेशन विकसित केले. त्याने बंगळूरूमधील अनेक कंपन्यांसमोर आपल्या संशोधनाचे सादरीकरण केले. त्याला आकर्षक वेतनासह इंटर्नशिपच्या संधी मिळाल्या; मात्र केवळ नोकरीपेक्षा संशोधनाला प्राधान्य देत त्याने संशोधन क्षेत्रातच पुढील वाटचाल करण्याचा निर्णय घेतला. शालेय जीवनापासूनच विज्ञानाची आवड जोपासणाऱ्या संस्कारने इयत्ता आठवीपासून विविध वैज्ञानिक प्रकल्प विकसित केले. सौरऊर्जेवर चालणारी इलेक्ट्रिक कार, स्मार्ट कूलिंग सिस्टीम, तसेच अवकाश तंत्रज्ञानाशी संबंधित संकल्पनांवर त्याने काम केले. विज्ञान प्रदर्शन आणि राज्यस्तरीय स्पर्धांमध्ये त्याच्या प्रकल्पांना गौरवही मिळाला. त्याच्या संशोधनातील काही प्रकल्प संरक्षण व क्षेपणास्त्र तंत्रज्ञानाशी संबंधित संकल्पनांवर आधारित असल्याचे नमूद केले जाते. अशा संशोधनाचे मूल्यमापन, सुरक्षितता, कायदेशीर बाबी आणि प्रत्यक्ष उपयोग यांचा निर्णय संबंधित तज्ज्ञ संस्था व अधिकृत यंत्रणांकडूनच केला जातो. ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्याने कठोर परिश्रम, जिद्द आणि सातत्याच्या बळावर संशोधन क्षेत्रात मिळवलेले हे यश इतर विद्यार्थ्यांसाठी प्रेरणादायी आहे. विज्ञान, नवकल्पना आणि शिक्षणाच्या माध्यमातून मोठी स्वप्ने साकार करता येतात, याचे संस्कार घायाळ हे उत्तम उदाहरण ठरले आहेत.

वाळूंजनगर येथे बिबट्याचा वावर वाढला; शेतकऱ्यांमध्ये भीतीचे वातावरण

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : आंबेगाव तालुक्यातील वाळूंजनगर परिसरात गेल्या काही दिवसांपासून बिबट्याचा वावर वाढल्याने शेतकरी व ग्रामस्थांमध्ये भीतीचे वातावरण निर्माण झाले आहे. शुक्रवारी (दि. ०३) दुपारी सुमारे १ ते २ वाजण्याच्या दरम्यान डिंभा उजव्या कालव्यालगत असलेल्या पोखरकर-पासुडीवस्ती परिसरात बारकू अनंथा ठोंबरे यांच्या एका मेंढीवर बिबट्याने हल्ला करून ती ठार केल्याची घटना घडली.

याच परिसरातील रानमळा येथे दुसऱ्या घटनेत मारुती सिनलकर यांचा पाळीव कुत्राही बिबट्याच्या हल्ल्यात मृत्युमुखी पडल्याचे सांगण्यात आले. या घटनांमुळे परिसरातील नागरिकांमध्ये भीतीचे वातावरण अधिकच वाढले आहे.

ग्रामस्थांच्या माहितीनुसार, डिंभा उजव्या कालव्याच्या कडेला अनेक वेळा बिबट्या शिकार शोधण्यासाठी उभा असल्याचे दिसून आले आहे. त्यामुळे शेतात कामासाठी जाणाऱ्या शेतकरी व मजुरांमध्ये चिंतेचे वातावरण आहे. सध्या पावसाळी हंगाम सुरू असून शेतीची कामे वेगाने सुरू असल्याने शेतकऱ्यांचा शेतात मोठ्या प्रमाणावर वावर असतो. अशा परिस्थितीत बिबट्याच्या वाढत्या हालचालींमुळे सुरक्षिततेचा प्रश्न निर्माण झाला आहे.

वन विभागाने तातडीने या परिसरात पिंजरा लावून बिबट्याचा बंदोबस्त करावा, अशी मागणी सरपंच तृप्ती महेंद्र वाळूंज, माजी चेअरमन बाळासाहेब वाळूंज आणि माजी सरपंच जालिंदर वाळूंज यांनी केली आहे. तसेच, संभाव्य अनुचित घटना घडण्यापूर्वीच वन विभागाने आवश्यक उपाययोजना कराव्यात, अशी मागणी ग्रामस्थांकडून होत आहे.

दरम्यान, बिबट्याचे दर्शन झाल्यास किंवा त्याच्या हालचाली आढळल्यास तात्काळ वन विभागाला माहिती देण्याचे आवाहन वन विभागाकडून करण्यात आले आहे.

टाळेबंदीतील अंधारातून प्रकाशाकडे: पुणे अभियंत्याचा सामाजिक उपक्रम; झोपडपट्ट्यांना मोफत सौर वीज

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : कोरोना टाळेबंदीच्या काळात गरीब कुटुंबांची वीज खंडित झाल्याचे पाहून व्यथित झालेल्या एका पुणेकर अभियंत्याने सामाजिक बांधिलकीचे अनोखे उदाहरण घालून दिले आहे. अभियंता जावेद शेख यांनी आपल्या दिवंगत वडिलांच्या स्मरणार्थ गरजू कुटुंबांना मोफत वीज पुरवण्यासाठी सौरऊर्जेवर आधारित उपक्रम सुरू केला आहे.

शेख यांनी स्वतःच्या खर्चातून सुमारे ७,००० किमतीची सानुकूलित सोलर किट्स विकसित केली असून, या माध्यमातून ते झोपडपट्ट्यांतील गरीब कुटुंबांपर्यंत वीज पोहोचवत आहेत. त्यांच्या 'युसूफ फाउंडेशन'च्या माध्यमातून हा उपक्रम राबवला जात असून, शेकडो कुटुंबांचे अंधारे संसार प्रकाशमान होत आहेत. टाळेबंदी दरम्यान अन्नधान्य वाटप करताना अनेक कुटुंबांची वीज बिले न भरल्याने वीज खंडित झाल्याचे शेख यांच्या लक्षात आले. याच अनुभवातून त्यांनी गरिबांना अंधारातून बाहेर काढण्यासाठी आणि वडिलांना श्रद्धांजली म्हणून विनामूल्य वीज देण्याचा संकल्प केला. या किट्समध्ये दिवसा चार्ज होणारी आणि रात्री आपोआप सुरू होणारी स्मार्ट सेन्सर प्रणाली बसवण्यात आली आहे. एका पूर्ण चार्जवर सुमारे ८ तास वीज पुरवठा होतो, ज्यामुळे दिवे, पंखे आणि मोबाईल चार्जिंगसारख्या मूलभूत गरजा भागतात. या उपक्रमामुळे झोपडपट्ट्यांतील कुटुंबांना दरमहा येणाऱ्या वीज बिलांपासून मोठा दिलासा मिळत असून, उपक्रमाचा विस्तार वेगाने वाढत असल्याचे सांगण्यात आले आहे.

गड-किल्ल्यांवर फिरण्याचा आनंद लुटा, पण सुरक्षित पर्यटन हा मंत्र जपा !

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

आळंदी : पुणे : पावसाळा सुरू झाला की, पुण्यासह संपूर्ण राज्यभरातील पर्यटकांचे पाय आपोआप लोणावळा, मावळ, मुळशी आणि पश्चिम घाटातील ऐतिहासिक गड-किल्ल्यांकडे वळू लागतात. हिरव्यागार डोंगररांगा, कोसळणारे धबधबे आणि धुक्याची चादर पर्यटकांना भुरळ पाडते. पण याच पावसाळी पर्यटनाचा आनंद घेताना सुरक्षेला विशेष महत्त्व द्यायला हवे. देशभरात गाजलेल्या लोहगडावरील केतन अग्रवाल हत्या प्रकरणाने ही बाब प्रकर्षाने समोर आली आहे. यामुळेच पर्यटकांनी पावसाळी ट्रेकिंग आणि किल्ल्यांवर फिरताना कोणती विशेष काळजी घ्यायला हवी, याबाबत जाणून घेऊया.

> **निसर्गाचा आणि पावसाचा आनंद घेणे हा प्रत्येकाचा अधिकार आहे, पण हा आनंद घेताना आपल्या कुटुंबाचा आणि स्वतःच्या जिवाचा विचार करणे सर्वात महत्त्वाचे आहे. लोहगडवरील 'केतन अग्रवाल' प्रकरणाने आपल्याला तांत्रिक सुरक्षेसोबतच कौटुंबिक आणि वैयक्तिक पातळीवरही सावध राहण्याचा मोठा धडा दिला आहे. त्यामुळेच यंदाच्या पावसाळ्यात 'सुरक्षित पर्यटन' हेच आपले मुख्य ध्येय असायला हवे. पर्यटकांनी यंदा सुरक्षित पर्यटनासाठी प्रशिक्षित गाइडची मदत घ्यावी.**
>
> **- प्रा. गुणवंत रोकडे, ट्रेकर्स व प्रशिक्षक**

पावसाळ्यात पुणे आणि परिसरातील गड-किल्ल्यांचे सौंदर्य अधिकच खुलून निघते. विकेंडला सिंहगड, राजगड, तोरणा, लोहगड, विसापूर यांसारख्या किल्ल्यांवर पर्यटकांची आणि ट्रेकर्सची मोठी गर्दी पाहायला मिळत आहे. त्याचबरोबर लोहगडावरील 'सिया-चेतन' प्रकरणामुळे सध्या हा किल्ला पाहण्यासाठी काही पर्यटकांमध्ये उत्सुकता वाढली आहे. याच पार्श्वभूमीवर देशभरातून पर्यटकांचा गडावर ओघ वाढला आहे. पर्यटकांनी ट्रेकिंगचा आनंद घेतानाच स्वतःच्या सुरक्षिततेची

विशेष काळजी घ्यायला हवी. गड-किल्ल्यांवरील वाटा पावसाळ्यात निसरड्या झालेल्या असतात. अशावेळी सुरक्षिततेच्या दृष्टीने काय खबरदारी घेत आहोत, याकडे लक्ष द्यायला हवे. पर्यटकांच्या सुरक्षिततेसाठी स्थानिक पोलिस, पर्यटन विभाग, पुरातत्त्व विभाग आणि वन विभागाकडून काही निर्बंध घालण्यात येतात. या नियमांचे काटेकोर पालन करावे आणि पर्यटकांनी सुरक्षित राहावे, असे आवाहन करण्यात येत आहे.

पर्यटकांनी गड-किल्ल्यांवर जाताना अशी घ्यावी काळजी :

ट्रेकिंगला निघण्यापूर्वी हवामान खात्याचा अंदाज नक्की तपासावा. अतिवृष्टीचा इशारा रेड आणि ऑरेंज अलर्टचा असल्यास घाटात किंवा किल्ल्यांवर जाणे टाळावे.

पावसाळ्यात किल्ल्यांवरील दगड आणि पायऱ्यांवर शेवाळ साचल्याने त्या अत्यंत निसरड्या होतात. त्यामुळे चालताना योग्य ग्रीप असलेल्या ट्रेकिंग बुटांचा वापर करावा.

किल्ल्यावर कड्यांच्या कडेला जाऊन सेल्फी काढण्याचा मोह टाळावा.

ओढे किंवा धबधब्यांच्या ठिकाणी पाण्याचा अंदाज घेतल्याशिवाय पाण्यात उतरू नये.

> **पावसाळ्यातील निसर्गसौंदर्य अनुभवण्यासाठी मोठ्या प्रमाणात पर्यटक डोंगरदाऱ्या, घाट-माथे, धबधबे, धरणाचा परिसर, गड-किल्ल्यांकडे आकर्षित होतात. मात्र, याठिकाणी पर्यटकांची वाढणारी गर्दी पाहता सुरक्षिततेला सर्वोच्च प्राधान्य देणे अत्यंत आवश्यक आहे. पर्यटनाचा आनंद घेताना धोकादायक ठिकाणी सेल्फी काढणे, सुरक्षा नियमांचे उल्लंघन करणे किंवा हवामानाचा अंदाज न घेता ट्रेक करणे टाळले पाहिजे. त्याचबरोबर प्रत्येक पर्यटकानेही जबाबदार नागरिक म्हणून पर्यावरणाचे संवर्धन, स्वच्छता आणि सुरक्षेचे नियम पाळावेत. सुरक्षित पर्यटनामुळेच पावसाळी पर्यटनाचा खरा आनंद घेता येईल.**
>
> **- भरत लांगी ,उपसंचालक, पर्यटन संचालनालय, पुणे विभाग**

पाण्याच्या प्रवाहाजवळ मद्यपान करणे किंवा स्टंट करणे जीवावर बेतू शकते.

किल्ल्यांवर अचानक दाट धुके पसरते, ज्यामुळे समोरील वाट दिसणे कठीण होते. अशावेळी मुख्य वाटेवरूनच प्रवास करावा.

पर्यटनाबाबतच्या नियमांचे काटेकोर पालन करावे.

प्रशासनाचा कडक इशारा आणि उपाययोजना

पुणे जिल्हा प्रशासन आणि पोलिस विभागाने पावसाळी पर्यटनाच्या पार्श्वभूमीवर कडक मार्गदर्शक सूचना जारी केल्या आहेत. मावळ, मुळशी, भोर, वेल्हा आणि जुन्नर यांसारख्या दुर्गम भागात पर्यटकांच्या सुरक्षेसाठी पोलिस बंदोबस्त तैनात करण्यात आला आहे.

सारांश वृत्त

तळेगाव दाभाडेत रस्त्यातून उसळला पाण्याचा फवारा; पाईपलाईन जोडणीतील निष्काळजीपणा उघड

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

तळेगाव दाभाडे : शहरातील पाणीपुरवठा योजनेच्या चाचणीदरम्यान रस्त्याच्या मधोमध अचानक पाण्याचा प्रचंड फवारा उसळल्याने नागरिकांमध्ये काही काळ भीतीचे वातावरण निर्माण झाले. डांबरी रस्ता फुटल्याचा भास निर्माण करणारी ही घटना सीसीटीव्ही कॅमेऱ्यात कैद झाली आहे.

तळेगाव दाभाडे नगरपरिषदेच्या पाणीपुरवठा योजनेअंतर्गत सुमारे दीड वर्षांपूर्वी रस्त्याखालून नवीन पाईपलाईन टाकण्यात आली होती. त्यानंतर संबंधित रस्त्याचे डांबरीकरण करण्यात आले. पुढील आठवड्यात या योजनेचा शुभारंभ करण्याचे नियोजन असताना, शनिवारी नगरपरिषदेकडून नव्या टाकीतून पाणी सोडून पाईपलाईनची चाचणी घेण्यात आली. चाचणी सुरू झाल्यानंतर काही क्षणांतच रस्त्याच्या मध्यभागातून मोठ्या दाबाने पाणी बाहेर येऊ लागले. पाण्याचा फवारा इतका तीव्र होता की रस्ता तडकला किंवा फुटला असल्याचा आभास निर्माण झाला. अचानक घडलेल्या या प्रकारामुळे परिसरातील नागरिक घाबरले.

प्राथमिक तपासणीत पाईपलाईन जोडणीच्या कामात गंभीर त्रुटी आढळल्याचे समोर आले. दोन पाईप योग्य पद्धतीने एकमेकांना जोडले नसल्याने पाण्याच्या दाबामुळे ही गळती झाल्याची माहिती आहे. त्यामुळे पाईपलाईनच्या कामाच्या दर्जाबाबत प्रश्न उपस्थित झाले आहेत.

या घटनेची गंभीर दखल घेत नगरपरिषदेचे मुख्याधिकारी गिरीश दपकेकर यांनी संबंधित कंत्राटदाराकडूनच पाईपलाईन दुरुस्ती आणि रस्त्याच्या पुनर्बांधणीचा संपूर्ण खर्च वसूल केला जाईल, असे स्पष्ट केले आहे.

इन्स्टाग्राममवरील बाल लैंगिक शोषणाशी संबंधित जाहिरातींवर केंद्र सरकारचा दणका; मेटाला ७ दिवसांत खुलासा सादर करण्याचे आदेश

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्म इन्स्टाग्रामवर बाल लैंगिक शोषण आणि अत्याचाराशी (Child Sexual Exploitative and Abuse Material - CSEAM) संबंधित आक्षेपार्ह सशुल्क जाहिराती आढळल्याच्या पार्श्वभूमीवर केंद्र सरकारने मेटा कंपनीविरुद्ध कठोर भूमिका घेतली आहे. इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान मंत्रालयाने (MeitY) मेटाला तातडीने अशा सर्व जाहिराती आणि संबंधित सामग्री हटविण्याचे निर्देश दिले असून, याप्रकरणी सात दिवसांच्या आत सविस्तर खुलासा सादर करण्यास सांगितले आहे. सरकारच्या या भूमिकेमुळे डिजिटल प्लॅटफॉर्मवरील बालसुरक्षा, सामग्री नियंत्रण आणि सोशल मीडिया कंपन्यांच्या जबाबदारीचा मुद्दा पुन्हा ऐरणीवर आला आहे.

अधिकृत सूत्रांच्या माहितीनुसार, इन्स्टाग्रामवर काही सशुल्क जाहिरातींमधून बाल लैंगिक शोषणाशी संबंधित सामग्रीचा प्रचार होत असल्याचे निदर्शनास आले. ही बाब अत्यंत गंभीर मानत केंद्र सरकारने तातडीने हस्तक्षेप केला. मंत्रालयाने मेटाला अशा स्वरूपाच्या सर्व जाहिराती आणि सामग्री त्वरित निष्क्रिय करण्याचे आदेश दिले आहेत. याशिवाय, अशा सामग्रीला प्लॅटफॉर्मवर स्थान कसे मिळाले, ती रोखण्यासाठी कोणती यंत्रणा कार्यरत होती आणि भविष्यात अशा घटना टाळण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली जाणार आहे, याबाबतही सविस्तर माहिती मागविण्यात आली आहे.

सरकारकडून विशेषतः भारतातील माहिती तंत्रज्ञान नियम आणि मध्यस्थ (Intermediary) म्हणून सोशल मीडिया कंपन्यांवर लागू असलेल्या सुरक्षा मार्गदर्शक तत्त्वांचे पालन झाले आहे की नाही, याची तपासणी केली जात आहे. या नियमांनुसार कोणत्याही डिजिटल प्लॅटफॉर्मवर बेकायदेशीर, आक्षेपार्ह किंवा गुन्हेगारी स्वरूपाची सामग्री आढळल्यास ती तातडीने हटविणे, संबंधित यंत्रणांना सहकार्य करणे आणि वापरकर्त्यांच्या सुरक्षिततेची खात्री करणे ही संबंधित कंपनीची जबाबदारी आहे.

भारतात बाल अश्लीलता, बाल लैंगिक अत्याचाराशी संबंधित सामग्रीचा प्रसार, साठवण, प्रचार किंवा वितरण हा गंभीर आणि दंडनीय गुन्हा मानला जातो. माहिती तंत्रज्ञान कायदा तसेच बाल संरक्षणाशी संबंधित विविध कायद्यांनुसार अशा गुन्ह्यांवर कठोर कारवाईची तरतूद आहे. त्यामुळे या प्रकरणात केंद्र सरकारने कोणतीही तडजोड न करता कठोर भूमिका घेतल्याचे स्पष्ट झाले आहे.

यापूर्वीही इन्स्टाग्रामवर काही आक्षेपार्ह सामग्रीद्वारे बाल लैंगिक शोषणाला प्रोत्साहन दिले जात असल्याचे वृत्त समोर आल्यानंतर मंत्रालयाने त्याची दखल घेतली होती. त्यावेळी संबंधित अधिकाऱ्यांना मेटाकडून स्पष्टीकरण मागविण्याचे निर्देश देण्यात आले होते. आता या प्रकरणात औपचारिक नोटीस बजावत सात दिवसांची मुदत देण्यात आल्याने सरकारचा दबाव अधिक वाढला आहे.

डिजिटल माध्यमांचा वाढता वापर लक्षात घेता सोशल मीडिया कंपन्यांवर केवळ तांत्रिक सुविधा पुरविण्याची नव्हे, तर सुरक्षित डिजिटल वातावरण निर्माण करण्याचीही जबाबदारी असल्याचे तज्ज्ञांचे मत आहे. कृत्रिम बुद्धिमत्ता, स्वयंचलित मॉडरेशन प्रणाली आणि मानवी पडताळणी यांचा प्रभावी वापर करून अशा प्रकारच्या सामग्रीला प्रारंभीच रोखणे आवश्यक असल्याचेही अनेकदा अधोरेखित करण्यात आले आहे. मात्र, अशा संवेदनशील प्रकरणांमध्ये सशुल्क जाहिरातींमधूनच आक्षेपार्ह सामग्रीला स्थान मिळाल्याने मेटाच्या अंतर्गत तपासणी प्रक्रियेवर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे. बालहक्कांसाठी कार्य करणाऱ्या संस्थांनीही या घडामोडींचे स्वागत करत सोशल मीडिया कंपन्यांनी अधिक उत्तरदायी भूमिका घेण्याची गरज व्यक्त केली आहे. इंटरनेटच्या माध्यमातून अल्पवयीन मुलांचे शोषण, त्यासंबंधित नेटवर्क आणि अश्लील सामग्रीचा प्रसार रोखण्यासाठी सरकार, कायदा अंमलबजावणी यंत्रणा आणि तंत्रज्ञान कंपन्यांमध्ये अधिक समन्वय आवश्यक असल्याचे मत व्यक्त होत आहे. दरम्यान, सात दिवसांच्या मुदतीत मेटाकडून सादर होणाऱ्या स्पष्टीकरणावर केंद्र सरकार पुढील निर्णय घेणार आहे. जर समाधानकारक उत्तर मिळाले नाही किंवा सुरक्षा नियमांचे उल्लंघन झाल्याचे आढळले, तर विद्यमान कायद्यांनुसार पुढील प्रशासकीय अथवा कायदेशीर कारवाईचा पर्यायही सरकारकडून विचारात घेतला जाऊ शकतो.

डिजिटल प्लॅटफॉर्मवरील बालसुरक्षेचा प्रश्न हा केवळ तांत्रिक किंवा व्यावसायिक विषय नसून सामाजिक आणि कायदेशीर जबाबदारीचाही आहे. त्यामुळे सोशल मीडिया कंपन्यांनी नफा आणि वापरकर्त्यांची संख्या वाढविण्याबरोबरच संवेदनशील व बेकायदेशीर सामग्री रोखण्यासाठी अधिक प्रभावी आणि पारदर्शक यंत्रणा उभारणे ही काळाची गरज असल्याचे या प्रकरणातून पुन्हा अधोरेखित झाले आहे.

माळेगाव येथे महिला पत्रकारासोबत कथित अपमान व दमदाटी प्रकरण; सात जणांवर अ‍ॅट्रॉसिटी अंतर्गत गुन्हा दाखल

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

माळेगाव (बारामती) : : माळेगाव नगरपंचायत कार्यालयासमोर एका महिला पत्रकाराला जातीवाचक शिवीगाळ करून दमदाटी केल्याचा गंभीर प्रकार समोर आला आहे. या प्रकरणी सात जणांविरोधात माळेगाव पोलीस ठाण्यात भारतीय न्याय संहिता (इछड) आणि अनुसूचित जाती-जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायद्यान्वये गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

पोलिसांनी दिलेल्या प्राथमिक माहितीनुसार, ही घटना २ एप्रिल २०२६ रोजी दुपारी सुमारे अडीच वाजण्याच्या सुमारास नगरपंचायत परिसरातील एका खाद्यगृहाजवळ घडली. फिर्यादी महिला पत्रकाराने दिलेल्या तक्रारीनुसार, त्यांच्यासोबत वादाच्या पार्श्वभूमीवर काही व्यक्तींनी सार्वजनिक ठिकाणी जातीवाचक शब्दांचा वापर करून अपमान केल्याचा तसेच धमकावल्याचा आरोप आहे.

या प्रकरणात केदारी (पूर्ण नाव उपलब्ध नाही), तसेच स्थानिक नागरिक प्रांजली येळे, जयश्री तावरे, वृशाली तावरे, दिपाली बोबडे आणि जयदीप तावरे यांच्यासह एकूण सात जणांवर गुन्हा नोंदवण्यात आला आहे. या सर्वांविरोधात संबंधित कायद्यांतील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येत असल्याचे पोलिसांनी स्पष्ट केले आहे. दरम्यान, या प्रकरणात काही स्थानिक राजकीय पदाधिकाऱ्यांचा अप्रत्यक्ष संबंध असल्याच्या चर्चाही परिसरात सुरू आहेत. मात्र पोलिसांकडून अद्याप कोणतीही अधिकृत भूमिका जाहीर करण्यात आलेली नाही. प्रकरणाचा तपास वरिष्ठ पोलीस अधिकारी करत असून, सर्व बाजूंनी चौकशी सुरू आहे.

वारकऱ्यांसोबत पंगतीत बसून उपमुख्यमंत्री सुनेत्रावहिनी अजितदादा पवार यांनी घेतला महाप्रसाद

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पंढरपूर : राज्याच्या उपमुख्यमंत्री श्रीमती सुनेत्रावहिनी अजितदादा पवार यांनी पंढरपूर दौऱ्यादरम्यान आषाढी वारीच्या तयारीचा आढावा घेतला. यावेळी त्यांनी विविध सुविधांची पाहणी करून संबंधित अधिकाऱ्यांकडून तयारीची माहिती घेतली. तसेच नवीन भक्तनिवास इमारतीच्या उद्घाटन कार्यक्रमालाही त्या उपस्थित होत्या.

भक्तनिवास परिसरात वारकऱ्यांसाठी आयोजित करण्यात आलेल्या भक्ती पंगतीमध्ये उपस्थित वारकऱ्यांनी त्यांना सोबत बसून महाप्रसाद ग्रहण करण्याचा आग्रह केला. या आग्रहाचा मान राखत सुनेत्रावहिनी पवार यांनी वारकऱ्यांसोबत पंगतीत बसून महाप्रसादाचा लाभ घेतला.

या प्रसंगी उपस्थित वारकऱ्यांनी त्यांच्या साधेपणाचे आणि वारकरी परंपरेप्रती व्यक्त केलेल्या आदरभावाचे स्वागत केले. पंगतीत सहभागी होत त्यांनी वारकरी संप्रदायाच्या समतेच्या आणि सामूहिक सहभागाच्या परंपरेला अभिवादन केले. आषाढी वारीच्या पार्श्वभूमीवर भाविकांना सुरक्षित, स्वच्छ आणि सुसज्ज सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी शासनाच्या वतीने आवश्यक तयारी करण्यात येत असल्याची माहिती संबंधित अधिकाऱ्यांनी दिली. या दौऱ्यादरम्यान विविध विभागांच्या कामकाजाचा आढावा घेण्यात आला आणि भाविकांच्या सोयीसाठी आवश्यक उपाययोजनांवर भर देण्यात आला.

विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षित प्रवासासाठी एसटीची ग्वाही; प्रत्यक्षात वचनपूर्ती होणार का, याकडे लक्ष

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : शालेय विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षित, सुलभ आणि नियमित प्रवासासाठी राज्य परिवहन (एसटी) महामंडळ कटिबद्ध असल्याचा दावा परिवहन मंत्री तथा एसटी महामंडळाचे अध्यक्ष प्रताप सरनाईक यांनी केला आहे. ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांसाठी शालेय फेऱ्या, सवलतीच्या योजना, पर्यवेक्षकीय कर्मचारी आणि टोल-फ्री मदत केंद्र अशा विविध सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जात असल्याचे त्यांनी सांगितले. मात्र, राज्यातील अनेक भागांत बसफेऱ्यांचा अभाव, जुन्या बसांचा ताफा, वेळापत्रकातील अनियमितता आणि चालक-वाहकांची कमतरता या समस्या अद्याप कायम असल्याने सरकारच्या आश्वासनांची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी कितपत होते, याकडे विद्यार्थी आणि पालकांचे लक्ष लागले आहे.

सरनाईक यांनी दिलेल्या माहितीनुसार, राज्यात दररोज सुमारे ३० हजार १७७ शालेय फेऱ्यांद्वारे लाखो विद्यार्थ्यांना प्रवास सुविधा उपलब्ध करून दिली जाते. शालेय वेळेत बसस्थानकांवर पर्यवेक्षकीय कर्मचारी नियुक्त करण्याबरोबरच विद्यार्थ्यांना तातडीची मदत मिळावी यासाठी टोल-फ्री मदत केंद्रही सुरू करण्यात आल्याचा दावा त्यांनी केला.

विद्यार्थ्यांसाठी विविध सवलतीच्या योजनाही राबविल्या जात आहेत. अहिल्याबाई होळकर योजनेंतर्गत ग्रामीण भागातील इयत्ता पाचवी ते बारावीतील मुलींना मोफत प्रवास, विद्यार्थी मासिक पासवर ६६.६७ टक्के सवलत, शैक्षणिक सहलींसाठी आणि विशेष प्रवासासाठी भाड्यात सवलत देण्यात येत असल्याचे सरकारने म्हटले आहे. तसेच एनसीएमसी स्मार्ट कार्ड आणि कौशल्य सेतू अभियानांतर्गत प्रवास सवलतीची सुविधाही उपलब्ध करून दिली जात आहे. मात्र, ग्रामीण आणि दुर्गम भागातील अनेक विद्यार्थी अजूनही अपुऱ्या बसफेऱ्या, गर्दी, बस रद्द होणे किंवा वेळेवर बस उपलब्ध न होणे अशा समस्यांना सामोरे जात असल्याच्या तक्रारी वेळोवेळी समोर येत असतात. अनेक ठिकाणी विद्यार्थ्यांना बसमध्ये उभे राहून प्रवास करावा लागतो, तर काही गावांमध्ये शाळेच्या वेळेनुसार बससेवा उपलब्ध नसल्याचीही पालकांची तक्रार आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षित प्रवासाबाबत सरकारने व्यक्त केलेली बांधिलकी प्रत्यक्ष सेवेत कितपत दिसून येते, याची कसोटी आगामी शैक्षणिक वर्षात लागणार आहे. केवळ सवलतींची घोषणा किंवा आकडेवारी पुरेशी ठरणार नसून, वेळेवर बससेवा, सुरक्षित प्रवास, पुरेशा शालेय फेऱ्या आणि सक्षम तक्रार निवारण व्यवस्था प्रभावीपणे राबविणे हेच एसटी महामंडळासमोरील खरे आव्हान असल्याचे जाणकारांचे मत आहे.

कर्वेंच्या स्त्री शिक्षण वारशाचा गौरव; पण अंमलबजावणीवर प्रश्नचिन्ह कायम

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : भारतरत्न महर्षी धोंडो केशव कर्वे यांनी स्त्री शिक्षणासाठी घातलेला पाया एसएनडीटी महिला विद्यापीठ मार्फत समृद्ध झाला असून त्यांच्या कार्याची आजही प्रेरणा कायम असल्याचे प्रतिपादन राज्यपाल जिष्णु देव वर्मा यांनी केले. राज्यपालांच्या हस्ते कर्वे यांच्या पुतळ्याचे अनावरण आणि 'इनोव्हेशन महाकुंभ २.०'चे उद्घाटन करण्यात आले.

मात्र, या गौरवपूर्ण भाषणांच्या पार्श्वभूमीवर सरकार प्रत्यक्षात कर्वेंच्या विचारधारेप्रमाणे स्त्री शिक्षणाचा वारसा किती पुढे नेत आहे, याबाबत प्रश्न उपस्थित होत आहेत. ग्रामीण भागातील मुलींचे शाळा गळतीचे प्रमाण, उच्च शिक्षणातील प्रवेशातील असमानता आणि सुरक्षिततेच्या समस्या अजूनही कायम असल्याचे चित्र आहे. शिक्षणात नवोपक्रम, डिजिटल

उपक्रम आणि योजनांची घोषणा होत असली तरी त्यांचा लाभ तळागाळातील विद्यार्थिनींपर्यंत समान वेगाने पोहोचतो का, हा मुख्य मुद्दा कायम आहे. कर्वेंनी ज्या सामाजिक बदलाची सुरुवात केली, ती आजही प्रवेश आणि प्रत्यक्ष परिणाम यामधील दरीमुळे अपुरी राहते, असे तज्ज्ञांचे मत आहे.

थोडक्यात, कर्वेंचा वारसा सन्मानित केला जात असला तरी त्याची खरी कसोटी सरकारच्या धोरणांच्या अंमलबजावणीत लागते आणि तिथेच अजूनही मोठी दरी दिसून येते.

आपल्या पूर्वजांसाठी सोने-चांदी हे समृद्धीचे खरे प्रतीक नव्हते; तर संपन्न, समृद्ध आणि स्वयंपूर्ण कृषी संस्कृती हेच त्यांचे खरे वैभव होते आणि या संपूर्ण व्यवस्थेच्या केंद्रस्थानी होती गोमाता.

ई-२० इंधन मिश्रण कार्यक्रमास भारतातील पेट्रोल कारधारक तयार नाहीत; सरकारी धोरणासमोर मोठे आव्हान

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : भारत सरकारने पेट्रोलमध्ये २० टक्के इथेनॉल मिश्रण (ई-२०) करण्याचे महत्त्वाकांक्षी उद्दिष्ट ठेवले आहे. आयात होणाऱ्या कच्च्या तेलावरील अवलंबित्व कमी करणे, प्रदूषणात घट करणे आणि ऊस व धान्य उत्पादक शेतकऱ्यांना अधिक बाजारपेठ उपलब्ध करून देणे, हा या धोरणामागील मुख्य हेतू आहे. मात्र, देशातील मोठ्या संख्येने पेट्रोल कारधारक अद्याप ई-२० इंधन वापरण्यास पूर्णपणे तयार नसल्याचे चित्र समोर येत आहे. वाहनांची तांत्रिक क्षमता, ग्राहकांमधील अपुरी माहिती, देखभालीचा वाढता खर्च आणि इंधनाच्या उपलब्धतेबाबतची अनिश्चितता यामुळे सरकारच्या या महत्त्वाकांक्षी योजनेपुढे अनेक प्रश्न निर्माण झाले आहेत.

सरकारने टप्प्याटप्प्याने ई-२० इंधन देशभर उपलब्ध करण्यास सुरुवात केली आहे. नव्याने बाजारात येणाऱ्या अनेक वाहनांमध्ये ई-२० सुसंगत इंजिन देण्यावर वाहन उत्पादकांनी भर दिला आहे. मात्र, रस्त्यांवर धावणाऱ्या कोट्यवधी जुन्या पेट्रोल कारपैकी मोठा हिस्सा ई-२० इंधनासाठी पूर्णपणे अनुकूल नसल्याचे वाहन तज्ज्ञांचे मत आहे. अशा वाहनांमध्ये दीर्घकाळ ई-२० इंधनाचा वापर केल्यास इंजिनचे काही भाग, इंधन वाहिन्या किंवा रबर सील्सवर परिणाम होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही.

वाहन उत्पादक कंपन्यांनीही ग्राहकांना त्यांच्या वाहनांच्या वापर पुस्तिकेतील मार्गदर्शक सूचनांचे पालन करण्याचा सल्ला दिला आहे. अनेक कंपन्यांनी विशिष्ट वर्षानंतर तयार झालेल्या मॉडेल्सना ई-२० सुसंगत असल्याचे स्पष्ट केले असले, तरी जुन्या वाहनांबाबत अद्याप संभ्रम कायम आहे. त्यामुळे अनेक वाहनधारक ई-२० इंधन वापरण्याबाबत सावध भूमिका घेत आहेत.

ई-२० इंधनाचा आणखी एक महत्त्वाचा मुद्दा म्हणजे मायलेज. इथेनॉलमध्ये पेट्रोलच्या तुलनेत ऊर्जा घनता कमी असल्याने काही परिस्थितींमध्ये वाहनाच्या इंधन कार्यक्षमतेवर किंचित परिणाम होऊ शकतो. त्यामुळे इंधनावरील खर्च वाढेल का, अशी शंका अनेक ग्राहक व्यक्त करत आहेत. जरी हा फरक मर्यादित असल्याचे सरकार आणि तज्ज्ञ सांगत असले, तरी प्रत्यक्ष वापरातील अनुभव वेगवेगळे असल्याने ग्राहकांमध्ये संभ्रम कायम आहे.

याशिवाय, देशभरातील प्रत्येक पेट्रोल पंपावर ई-२०

इंधन उपलब्ध नसल्याचीही तक्रार वाहनचालकांकडून केली जात आहे. काही भागांमध्ये ई-२० सहज उपलब्ध असले, तरी अनेक ठिकाणी अद्याप पारंपरिक पेट्रोलच विकले जात आहे. त्यामुळे लांब पल्ल्याच्या प्रवासादरम्यान वाहनधारकांना कोणते इंधन वापरावे, याबाबत अनिश्चितता निर्माण होत आहे.

वाहन क्षेत्रातील तज्ज्ञांचे मत आहे की, ई-२० कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी केवळ इंधन उपलब्ध करून देणे पुरेसे ठरणार नाही. त्यासाठी ग्राहकांमध्ये व्यापक जनजागृती, वाहन उत्पादकांकडून स्पष्ट मार्गदर्शन, सेवा केंद्रांमध्ये आवश्यक तांत्रिक सुविधा आणि जुन्या वाहनधारकांसाठी स्वतंत्र मार्गदर्शक धोरण आवश्यक आहे.

अन्यथा, चुकीच्या माहितीमुळे ग्राहकांमध्ये भीती आणि गैरसमज वाढण्याची शक्यता आहे. शेतकरी आणि ऊर्जा क्षेत्राच्या दृष्टीने ई-२० कार्यक्रम महत्त्वाचा मानला जातो. इथेनॉल उत्पादन वाढल्यास ऊस आणि धान्य उत्पादकांना अतिरिक्त उत्पन्नाचे साधन उपलब्ध होऊ शकते. तसेच, पेट्रोल आयात कमी झाल्यास देशाच्या परकीय चलन बचतीलाही मदत होऊ शकते. पर्यावरणीय दृष्टीनेही कार्बन उत्सर्जन कमी करण्याच्या प्रयत्नांना या उपक्रमाचा हातभार लागण्याची अपेक्षा व्यक्त केली जाते. मात्र, या सर्व संभाव्य फायद्यांबरोबरच ग्राहकांचा विश्वास संपादन करणे हे सरकारसमोरील सर्वात मोठे आव्हान ठरत आहे. वाहनधारकांच्या शंका दूर करण्यासाठी स्पष्ट तांत्रिक माहिती, नियमित जनजागृती मोहीम आणि वाहन उत्पादक, इंधन कंपन्या तसेच सरकारी यंत्रणांमध्ये प्रभावी समन्वय आवश्यक असल्याचे मत जाणकार व्यक्त करत आहेत.

एकंदरीत, ई-२० इंधन मिश्रण कार्यक्रम हा भारताच्या ऊर्जा स्वावलंबन आणि पर्यावरण संरक्षणाच्या दिशेने उचललेले महत्त्वाचे पाऊल मानले जात असले, तरी त्याची यशस्वी अंमलबजावणी ग्राहकांचा विश्वास, वाहनांची सुसंगतता आणि देशव्यापी पायाभूत सुविधा यांवर अवलंबून असेल. सरकारची महत्त्वाकांक्षा आणि प्रत्यक्ष परिस्थिती यांच्यातील दरी कमी करण्यात यश आले, तरच ई-२० कार्यक्रमाचा अपेक्षित लाभ देशाला मिळू शकेल; अन्यथा पेट्रोल कारधारकांचा संकोच या उपक्रमाच्या गतीवर परिणाम करू शकतो.